

เส้นทางธรรม

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องของโลกจบไป เรื่องของธรรม เวลาโลกเขาแสวงหาธรรมกันเห็นใหม่ เขาก็ว่าเขาทำของเขาได้ เขาทำแล้วได้ผลประโยชน์ของเขา เราไปแสวงหาธรรมของเรา ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย ไม่มีสิ่งใดสัมผัสธรรมได้ ไม่มี สิ่งที่สัมผัสธรรมได้ ทางวิชาการทุกอย่างสัมผัสธรรมไม่ได้ ไม่มี สิ่งที่สัมผัสธรรมได้คือหัวใจของมนุษย์เท่านั้น ความรู้สึกอันนี้มันสัมผัสได้ สุขมันก็สัมผัสว่าสุข ทุกข์มันก็สัมผัสว่าทุกข์ แล้วมันมีกิเลสอยู่ที่นี่ มันก็รู้ที่อยู่ในตัวของมันเอง แล้วถ้ามันสละของมันได้ มันทำของมันได้ มันต้องมีเหตุมีผล ไม่ได้ ของสิ่งนี้จะไม่มีเหตุมีผลแล้วลอยมาจากฟ้า เป็นไปไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

แต่ในเมื่อเรามีร่างกายกับจิตใจ ร่างกายเห็นใหม่มันเป็นรูปธรรม สิ่งที่เขาพิสูจน์กันได้มันเป็นรูปธรรม ปัจจัยเครื่องอาศัย ของที่โลกอาศัยอยู่ เราก็ต้องอาศัย ชีวิตเราเราอยู่ได้อย่างไร เราอยู่ได้ด้วยอาหารเห็นใหม่ อาหารในวิญญูะ อาหาร ๔ กวฬิงการาหาร ในคำข้าวของมนุษย์ อาหารของเทวดา เทวดาเขากินอาหารอย่างไร นี่ในเวลาเขาทำกันเห็นใหม่ บอกเวลาเราทำบุญเราต้องใส่น้ำใส่อะไร เวลาเราตายไปเป็นเทวดานี้เขากินน้ำทิพย์ อาหารของเขาก็เป็นอาหารทิพย์ เขาไม่เป็นอย่างนี้หรอก อาหารของเทวดาอาหารของพรหมเห็นใหม่ อาหารของวิญญูะ

สิ่งที่ปัจจัยเครื่องอาศัย ในเมื่อเรามีร่างกายก็มีจิตใจ แต่ร่างกายนี้ทางวิทยาศาสตร์ที่มันเจริญขึ้นมาเห็นใหม่ ความดำรงชีวิตของเราสะดวกขึ้น แต่ถ้าปัญญาของเรา เราไปคิดของเราเห็นใหม่ ว่าสิ่งที่เราเข้าใจ มันเป็นธรรมใหม่ มันไม่เป็นหรอก มันไม่เป็นธรรมเลย ปรียติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเห็นใหม่ เส้นทางธรรม

เส้นทางธรรม กว่าที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกเลยว่า เรา หมายถึงว่าตัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรานี้อายุแค่ ๘๐ ปี เรานี้สร้างบุญญาธิการมาน้อยเห็นไหม แล้วเราวางศาสนาไว้อีก ๕,๐๐๐ ปี พระกัศปะ พระโกณฑกมนะ องค์ก่อนๆ เห็นไหมมีอายุ ๘๐,๐๐๐ ปี คำว่า ๘๐,๐๐๐ กับ ๕,๐๐๐ เห็นไหม มันต่างกันขนาดไหน

แล้วชีวิต ๘๐ ปี มันเกิดมาจากไหน นี่เส้นทางธรรม เส้นทางธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหมเป็นพระโพธิสัตว์ สิ่งที่แสวงหา สิ่งที่ทำมา สิ่งที่เส้นทางธรรม ที่สร้างมาจากไหน มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พอเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะเห็นไหม สิ่งที่ดีวางชีวิตอยู่ ดำรงชีวิตอยู่ด้วยบุญญาธิการนะ สร้างบุญมาเห็นไหมคุณ ในทางพยากรณ์ของพรามณ์เขาบอกว่า ถ้าไม่ได้ออกบวชจะได้เป็นจักรพรรดิ

คำว่าจักรพรรดิ คุณเกิดมาเราอยากจะมีศรัทธาความมั่นคงไหม เราอยากจะมีชื่อเสียงทางสังคมไหม ทุกคนอยากทั้งนั้น นี่บุญเห็นไหม เส้นทางบุญที่มันส่งมา เส้นทางบุญที่ส่งมาแล้วนี้ ถ้าไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ เส้นทางบุญที่ส่งมา อย่างเรานี้เป็นชาวพุทธ กิ่งพุทธกาลพระพุทธเจ้าบอกว่าศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง เส้นทางบุญเราส่งมา เราส่งมาเห็นไหมเพราะเราส่งมา คุณเวลาประพฤติปฏิบัติกัน โอกาสนะ ทางโลกเขาขอโอกาสกันทำคุณงามความดี แต่โอกาสของเราที่จะพ้นจากกิเลส เรามีโอกาสมาก

เรามีโอกาสเพราะอะไร เพราะว่าสิ่งที่เราทำไป ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติในะ ประพฤติปฏิบัติไป ครูบาอาจารย์ถ้าไม่มี เราแสวงหาเองเห็นไหม ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่มีพระปัจเจกพระพุทธเจ้า ตรัสรู้เองโดยชอบไม่ได้ สาวก สาวกพวกเรานี้ไม่มีทาง เป็นไปไม่ได้เลย ที่ไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราจะปฏิบัติกันถึงที่สุดแห่งทุกข์ เป็นไปไม่ได้เลย มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้

แต่ในปัจจุบันนี้เราเกิดมากิ่งพุทธกาล ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง ศาสนาเจริญอีกหนหนึ่ง เจริญที่ไหน เราไม่มอง เจริญที่วัดดู เจริญทางวิชาการ ไม่ต้องมอง เพราะเวลากรรมฐานเราเห็นไหม เวลาพระบวชใหม่ในอุปัชฌาย์ ถ้าไม่ให้ เกศา โลมา นขา ทัน

ตา ตโจ รุกขมูลเสนาสนัง การบวชนั้นเป็นพระมาไม่ได้ เกศา โลมานขา ทันตา ตโจ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติครูบาอาจารย์ของเรา เกศา โลมานขา ทันตา ตโจ

ไอ้ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ของเรา ของมนุษย์ระหว่างเพศตรงข้ามนี้ สิ่งนี้ทำให้เราอยู่ในโอชะ ทำให้เราอยู่ในวิภวณะ สิ่งนี้เห็นใหม่ โจทย์มันมีอยู่แล้วไง โจทย์มันมีอยู่แล้วไง เกศา โลมานขา ทันตา ตโจ นี่กรรมฐาน ๕ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ สิ่งทีปฏิบัติเพราะอะไร เพราะมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เส้นทางธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาประพฤติปฏิบัตินะ เวลาไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ เห็นใหม่ เพราะโดยสัญชาตญาณของคนทุกๆ คน เราจะออกจะทำอะไรสิ่งใด ทางวิชาการเขามีอยู่แล้ว เราต้องศึกษาตรงนั้นมาเราจะไปเริ่มต้นจากศูนย์ใครจะทำ ก็ต้องไปแสวงหาทั้งนั้น แต่ที่ว่าสาวก สาวกอย่างเรา สาวก สาวกถ้าปฏิบัติเองโดยไม่มีศาสนา ไม่มีธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นไปไม่ได้

เป็นไปไม่ได้เพราะเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับเจ้าลัทธิต่างๆ เจ้าลัทธิต่าง ๆ ก็บอกเลยว่า เขาเป็นพระศาสดาทั้งนั้น เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น หันของเขาทั้งนั้นละ หันของโลกไง พระพุทธเจ้าเจ้าชายสิทธัตถะไปศึกษากับใครก็แล้วแต่เห็นใหม่ ศึกษาทุกลัทธิ ทุกวิธีการที่ทำอยู่ จนอาหารดาบสรับประกันเลยว่าเจ้าชายสิทธัตถะมีความรู้เท่าเรา สั่งสอนได้เหมือนกัน ขนาดว่าอาจารย์ยอมรับแล้วนะ เจ้าชายสิทธัตถะยังปฏิเสธเลย เพราะอะไร เพราะว่าเข้าฌานสมาบัติขนาดไหน เวลาจิตมันเสื่อมออกมามันไม่อยู่ในฌาน มันก็มีความทุกข์เหมือนกันนี่แหละ มันมีความรู้สึกปกติ

เพราะคนมีวิฤติภาวะเห็นใหม่ ขนาดมีคนส่งเสริม มีคนยอมรับ ท่านยังไม่เห็นด้วยเลย แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ เพราะสิ่งที่เขากำลังทำอยู่ เขาไม่ได้สร้างบุญญาธิการมา สร้างมาไม่ถึง มันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้ มันไม่มีสิ่งที่รองรับสถานะ รองรับธรรมอันนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาศึกษาค้นกลับมาเห็นใหม่ ค้นกลับมามันทางไปไม่ได้แล้ว ไม่มีทางไป อันไหนก็ไม่มีทางออกไปได้ แล้วย้อนกลับมาถึงตั้งแต่เป็นราชกุมารออกไปแรกนาขวัญเห็นใหม่ อารมณ์ที่นั่นอยู่ที่โคนต้นหว้านี้ เวลาตรัสรู้แล้วไปอยู่ที่โคนต้นโพธิ์ สิ่งทีโคนต้นโพธิ์เห็นใหม่ ความสงบสงัด ความสงบสงัดจากภายนอก ความสงบสงัดจากภายใน เส้นทางธรรมนะ

เส้นทางธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พยายามสร้างสมบุญญาธิการ มา แล้วยังต้องมาประพฤติปฏิบัติ รื้อค้นในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รื้อค้นจากร่างกาย จากการทรมานทุกขกิริยามาทั้งหมดทุกอย่าง เนี่ย เส้นทางธรรม เส้นทางธรรม การกระทำ การกระทำที่ในชาติปัจจุบันสมบุญสมบั้นมาขนาดไหน สมบุญสมบั้นนะ สมบุญสมบั้นมาอย่างไร จิตมันเข้าไปทดสอบๆ ทดสอบแล้ว มันก็ไม่ใช่ ทดสอบแล้วมันก็ไม่ใช่

ย้อนกลับมาถึงโคนต้นหว่านนั้น อานาปานสติกำหนดลมหายใจเข้าและลมหายใจออก กำหนดลมหายใจเข้าลมหายใจออก กับเราใช้ปัญญาไปเลย ที่ใช้ปัญญาไปเลยมันต่างกันอย่างไร มันต่างกันเพราะเราคิดขึ้นมาเนี่ย เราคิดโดยสัญชาตญาณ คิดโดยโลก คำว่าโลกกับธรรมเนี่ย โลกก็ปัญญากับโลกุตตรปัญญา ถ้าคนไม่เคยประพฤติปฏิบัติ คนไม่เห็นความแตกต่างของมัน ความแตกต่างของมันโลกก็ปัญญานี้ ปัญญาที่เราใช้อยู่เนี่ยเราศึกษาธรรม ปัญญาชน ปัญญาชน ชนคะ ชนทุกรเรื่อง ชนกับกิเลสก็ไม่รู้ว่ากิเลส

เพราะอะไร เนี่ยปัญญาชน นี่ไงโลกก็ปัญญาเห็นใหม่ เราจะมีการศึกษา มีวิชาการ มากน้อยขนาดไหนก็แล้วแต่ กิเลสพาใช้ทั้งหมด ปัญญาที่เราใช้อยู่เนี่ยกิเลสพาใช้ทั้งหมด เพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยาะเย้ยมารเห็นใหม่ มารเอยเชอ เกิดจากความดำริของเรา ความดำริเห็นใหม่ เจตนา ดำริแล้วก็เจตนา แล้วทำออกไป เชอ เกิดจากความดำริของเรา ถ้าดำริเมื่อไหร่ มารมันก็ออกมาพร้อมกันหมด

แล้วที่เราทำทางวิชาการ ทางความคิดทั้งหมดมันเกิดจากใคร เกิดจากภวา สวะ เกิดจากภพ เกิดจากความรู้สึกของเรา ความรู้สึกของเรานี้มันเป็นอวิชชา แล้วเวลาออกไปกิเลสมันออกไปด้วยใหม่ ความรู้ ความเห็น ความคิดของเราทั้งหมดเลย มันเป็นปัญญาของกิเลสหมด ปัญญาของกิเลส เราจะคิดมาก คิดน้อยขนาดไหน คิดตริกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นิกนิพพานๆๆ ตลอดไปก็กิเลส! เพราะเราคิดว่านิพพาน แต่ใจเรานั้นไม่ได้เป็นนิพพาน ใจเราเป็นกิเลสทั้งหมด แล้วมันออกไปขนาดไหน มันก็เป็นกิเลสเห็นใหม่ เนี่ย โลกก็ปัญญา

แล้วโลกุตตรปัญญาละ ที่ว่าอานาปานสติเนี่ย พอจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสงบเข้ามาๆ เห็นใหม่อานาปานสติ พอสงบเข้ามา เข้าไปถึงตัวตนของเราเอง จากสิ่งที่เราทำอยู่พลังงานมันกว้านไปทั้งโลกเลย มันยึดไปหมดเลย แล้วย้อนกลับมา

เป็นตัวพลังงาน พลังงานที่มันไม่ออกไปข้างนอกเลยนี้ มันย้อนกลับเข้ามาถึงตัวมันเห็นใหม่ เนื้ออานาปานสติ เวลาจิตมันสงบเข้าถึงข้อมูลของมัน เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ได้ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

จิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็มีข้อมูลอยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดเห็นใหม่ พอเข้าไปถึงข้อมูลปั๊บ ข้อมูลนั้นแสดงตัวออกมา บุญเพนิวาसानุสติญาณ ย้อนอดีตชาติไปทั้งหมดเลย ข้อมูลในหัวใจทั้งหมดมันเปิดหมด พอเปิดหมดแล้วมันก็ไปตามพลังงานนั้น พลังงานนั้นเปิดไปตามพลังงานนั้นเห็นใหม่ ตั้งแต่พระเวสสันดรไปตลอด นี่บุญเพนิวาसानุสติญาณ ไม่มีต้น ไม่มีปลาย จบไม่ได้ จบไม่ได้ ทางวิชาการเราบอกเลยชาติที่แล้วเป็นอะไร จิตนี้มาจากไหน จุดเริ่มต้นของจิตมาจากตรงไหน ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์ไว้ต่างๆ ในพระไตรปิฎก จะเป็นประเด็นที่ทำให้ชาวพุทธโต้เถียงกันไม่มีวันจบ

ไม่มีวันจบเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าสาวไปจนไม่มีต้น ไม่มีปลาย เวลาพระอรหันต์นี้ พระอนุรุทธะ พระครูบาอาจารย์ของเราแต่ละองค์เห็นใหม่ ระลึกชาติได้ห้าชาติ พันชาติ สิบล้านชาติ มันไม่เท่ากัน ถ้ามันไม่เท่ากันปั๊บ ประเด็นมันอยู่ตรงไหน เริ่มต้นตรงที่ไหน มันก็มีประเด็นขึ้นมาทันทีเลย มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน ข้อมูลมาก ข้อมูลน้อยที่ทำออกมา แล้วอำนาจวาสนาทำได้ลึกต้นขนาดไหน เนื้อย้อนไปไม่มีวันจบ ดึงกลับมาๆ เห็นใหม่ คุณดึงกลับมา เวลาพูดนี้ทางวิทยาศาสตร์ดึงกลับมาต้องมามีเครื่องมือ

แต่ของเรามีสติ สติย้อนกลับมาถึงจิตสงบลึกเข้าไปๆ เห็นใหม่ จุตูปปาตญาณ เนี่ยเส้นทางธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้รื้อค้นได้มีการกระทำ แล้วได้เข้าไปรู้ถึงธรรมจริง แล้ววางธรรมให้เรา เป็นวิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ นรก สวรรค์ นรกสวรรค์ไม่มี ทุกอย่างไม่มี แล้ววิชา ๓ นี้มันมีได้อย่างไร สิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประสบมา ประสบมาจากใคร เส้นทางธรรมนะ

นี่มันเป็นเส้นทางเดิน เส้นทางเดินจะชำระ จะทำลายหัวใจจากการสร้างมาเป็นพระโพธิสัตว์ให้ถึงที่สุดเห็นใหม่ เนี่ยเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้ววันนี้วิสาขบูชา เกิดมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จุตูปปาตญาณหมายถึงว่า ในเมื่อจิตมัน

มีการกระทำ มันมีพลังงานอยู่ พลังงานมันแสดงตัวมันตลอดเวลา จิตมันมีแรงขับอยู่ มันไม่ถึงที่สุดมันต้องไป จุดอุปปาดญาณแรงขับนี้มันต้องเกิดแน่นอน จะต้องไป

การเกิดของจิต ปฏิสนธิจิต จิตเกิดในภพชาติต่างๆ แต่ในปัจจุบันนี้ไปเห็นสิ่งที่เกิด เพราะมีเรา เพราะมีทุกๆ อย่าง ทุกๆ อย่างถึงไปเกิดบนนรก สวรรค์ ในอเวจีใช่ไหม เพราะมีเรา เราเกิดในสถานะไหน เรามีตำแหน่งไหน เรามีหน้าที่การงานไหน เพราะเราเพราะเรา นี่ไงเพราะมีแรงขับอยู่เพราะแรงขับอย่างนี้ มันถึงต้องเกิดอยู่ตลอดไป ย้อนกลับมาอีก ย้อนกลับมาอีก อาสวัภยญาณ นี่ไงอริยสังเกิดตรงนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดที่นี่ เกิดที่นี่ เกิดที่ขณะอาสวัภยญาณทำลายกิเลสอวิชชาทั้งหมดในหัวใจออกไป ทำลายอวิชชา

สิ่งที่แรงขับข้างนอกเห็นใหม่ มันไม่ใช่อริยสัง ระลึกอดีตชาติไม่ใช่อริยสัง รู้ว่าจะเกิดไปไหนมันก็ไม่ใช่อริยสัง มันเป็นอกัญญา มันเป็นความรู้ความเห็น เป็นข้อมูลเป็นพลังงาน ที่มันไปรู้ไปเห็นได้ ที่มันมีของมันโดยธรรมชาติ สิ่งนี้มีอยู่ ธรรมชาติสิ่งนี้มีอยู่กับใจของเรา ธรรมชาติสิ่งนี้มีอยู่กับใจทุกๆ ดวงใจทั้งหมด นี่ทุกดวงใจเข้าไปถึงธรรมชาตินี้ปั๊บ ก็เข้าใจว่าเห็นใหม่ อวดอูตรिमมนุษย์ธรรม เวลาอวดอูตรिमมนุษย์ธรรมเห็นใหม่ ฉานสมาบัตินี้ ใครบอกใครเข้าฉานสมาบัติได้ ถ้าอวดอวดอูตรिमมนุษย์ธรรมแล้ว เพราะไม่ใช่ธรรมของปุถุชน มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่เราไปรู้เห็นมันไม่มีวิฤทธิภาวะ มันจะไปตื่นเต็นกับสิ่งที่รู้ที่เห็น เห็นใหม่

แต่ถ้าย้อนกลับมาอีกซึ่งๆ กว่ากัน ลึกซึ้งกว่าการรับรู้ ลึกซึ้งกว่าทั้งนั้น อาสวัภยญาณ อริยสังนี้ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคญาณ มรรคญาณที่มันทำลายอวิชชาทำลายสิ่งนี้เห็นใหม่ พอทำลายสิ่งนี้มันสิ้นไปหมด ขบวนการของมันต้องจบ อวิชชา ปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาร ปจฺจยา วิญญฺณํ นี้ปัจจยการ อวิชชาที่มันเป็นปัจจยการเห็นใหม่ ทฤษฎีสัมพัทธ์ ที่ไอน์สไตน์มันพูดอยู่ พูดทฤษฎีสัมพัทธ์ภาพได้ แต่จุดระเบิดพูดไม่ได้เพราะอะไร เพราะเขาไม่เคยเห็นไม่เคยรู้ของเขา แต่ขณะที่เดี๋ยวนี้ปรมาณู นิวเคลียร์ต่างๆ มันพัฒนาการของมันไป ทางวิทยาศาสตร์มันพัฒนาการไป วิทยาศาสตร์มันเป็นแร่ธาตุ ทางวิชาการมันเป็นศาสตร์อันหนึ่ง ศาสตร์ที่มันขบวนการของมันไม่ที่สิ้นสุด ไม่มีที่สิ้นสุดหรือ สิ่งนี้ไม่มีที่สิ้นสุดเพราะมันเป็นโลก ทางวิชาการมันไม่มีที่สิ้นสุด

แต่อาสวักขยญาณนี้มันเกิดจากใคร อาสวักขยญาณมันเกิดมาจากไหน ทางวิทยาศาสตร์ คูลี นักวิทยาศาสตร์ทุกคนตายไปหมดแล้ว แล้วผู้ที่ค้นคว้าใหม่ก็จะค้นคว้าใหม่ ทางวิชาการนี้มันก็จะค้นคว้าไป มันค้นคว้าเป็นของใคร เพราะสิ่งนี้เป็นของโลกใช้ใหม่ สิ่งนี้เป็นทางวิชาการใช้ใหม่ แต่จิตที่มันตายไปมันได้อะไรไป จิตที่มันตายไปมันค้นแล้วมันได้อะไร แต่ตัวอาสวักขยญาณนี้มรรคญาณมันเกิด มันเกิดที่ไหน มันเกิดจากจิตใจ มันเกิดจากภวาสวะใจ มันเกิดจากผู้ที่เกิดผู้ที่ตายนี้ มันมีต้นเหตุ มันมีที่มาที่ไป แล้วมันจะทำลายตรงนั้น ทำลายเข้ามาที่หัวใจเห็นใหม่ อาสวักขยญาณเข้ามาทำลายที่หัวใจ นี่ไง

พระพุทธเจ้าเกิดวันนี้ละ ศาสนาเกิดเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมีรัตนะ ๒ มีพระพุทธเจ้ากับพระธรรม เสวยวิมุตติสุขถึงที่สุดแล้วไปเทศนาว่าการเห็นใหม่ ไปเทศน์ปัจฉิมวาทะ พระอัญญาโกณฑัญญะบรรลุนิพพานขึ้นมา อัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ สงฆ์องค์แรกของโลกเกิดขึ้นมาเห็นใหม่ นี่เส้นทางธรรมนะ

แล้วเส้นทางกิเลสละ เส้นทางกิเลส คูลี คูตั้งแต่เทวทัต เจ้าชายสิทธัตถะกับเทวทัตเป็นพ่อค้าด้วยกัน พ่อค้าด้วยกัน ถาดทองคำนะเห็นใหม่ พุดถึงผู้ที่แลกเปลี่ยนสินค้า ไปถึงแล้วไปแลกเปลี่ยนสินค้า มีสิ่งใดก็แลกเปลี่ยน เทวทัตเจอก่อนเจอถาดทองคำก่อนของคนจน เนี่ยจะเอาของเขา อันนี้มันเป็นของเล็กน้อยไม่มีค่าๆ เดี่ยวจะกลับมาเอา ไม่มีค่า แลกไม่ได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพ่อค้าเหมือนกัน พอเอาเหล็กขีดไปอันนี้เป็นทองคำมีค่ามหาศาลเลย สิ่งนี้มันมีคุณค่ามาก ของที่เอามาแลกเปลี่ยนมันไม่มีค่าเท่าถาดทองคำนี้ แต่เด็กมันต้องการเด็กมันอยากได้ คุณยายนั้นบอก เอาเลยอย่างไรก็ได้เอา ถ้าเอานะสินค้าทั้งหมดให้แลกยังไม่เท่าถาดทองคำนี้เลย อะไรก็เอา นี่ไงสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งที่เป็นธรรม เส้นทางธรรมเริ่มต้นตั้งแต่ความเป็นธรรมในหัวใจ

พอแลกมา เทวทัตออกไปแล้วกลับมา จะมาเอาถาดทองคำนี้ พอเอาเอาถาดทองคำนี้ขายแก่บอกพระพุทธเจ้าเอาไปแล้ว พอเอาไปแล้วเห็นใหม่ แค้นมากทำทราขเลยนะ จะจงล้างจงผลาญจงเวรไปทุกภพทุกชาติเห็นใหม่ เทวทัตก็เกิดมากับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำลายกันมาตลอดนะ นี่เรื่องภพชาติ เส้นทางกิเลสเห็น

ใหม่ เห็นการทำลาย เกิดมาเพื่อทำลาย ทำลายคู่กันมานี้ มันก็เป็นการสร้างกันมาตลอด
เห็นใหม่ เกิดมาเพื่อทำลาย เกิดมาเพื่อทำลาย

ทีนี้กิเลสในหัวใจของเราละ ในใจของเรามันมีแต่ธรรมะอย่างเดียวใช้ใหม่ เวลา
เราเกิดมาอะไรพาเราเกิด กิเลสพาเราเกิดมา เราทำบุญกุศลมาเหมือนกันแต่เราก็มีกิเลส
มาด้วย กิเลสนี้มันเป็นทริภุชฐานะเป็นความเห็นของเรา เนี่ยเส้นทางธรรมกับเส้นทาง
กิเลสมันมากับเราตลอด แล้วเวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราคิดว่าเราประพฤติ
ปฏิบัติ คุณคนนี้เป็นคนดี คนนี้เป็นคนดีคนที่สังคมเขายอมรับ ไปไหนมีแต่คนเขา
สรรเสริญ เขาพาให้มีที่พักที่อาศัย นี่เรื่องโลกนะ แล้วเวลาปฏิบัติขึ้นมาเราเป็นคนดี เรา
จะปฏิบัติเพื่อจะชำระกิเลส กิเลสมันจะเปิดโอกาสให้เราปฏิบัติเป็นอย่างนั้นใหม่ มันจะ
เป็นอย่างนั้นใหม่

เส้นทางธรรมนะ มันเริ่มต้นตั้งแต่วุฒิภาวะ ตั้งแต่พันธุกรรมทางจิตที่สร้างมา
เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นบารมีสร้างสมมา พอสร้างสมมานี้มันเกิด
เขาวีปัญญา เกิดสติขบยับง เกิดความเห็น เกิดมุมมอง มุมมองในสิ่งที่ดี คิดแต่เรื่องดีๆ
บางอย่างเรามุมมอง บางคนคิดแต่เรื่องสิ่งชั่วร้าย เราคิดกันนะ ทำไมคนเขาคิดเรื่องชั่ว
ร้ายได้ลึกซึ้งขนาดนั้น ทำไมเขาคิดได้มากขนาดนั้น เราคิดไม่ถึงนะ นั่นไงเพราะอะไร
คนดีทำความดีง่าย ทำความช่วยยาก คนชั่วทำดีขนาดไหน มันทำได้ยากทำความชั่วได้
ง่ายเห็นไหม มันคิดแต่เรื่องชั่วได้ง่ายๆ เห็นไหม

คุณเทวทัตกับพระพุทธเจ้านี้ใครจะคิด เกิดมานะเป็นญาติกัน องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้ามาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เทวทัตมาเกิดเป็นเทวทัตเห็นไหม ก็เป็น
ลูกพี่ลูกน้องกัน เป็นตระกูลเดียวกัน แต่พันธุกรรมที่มันสร้างมา สิ่งที่มีนบาดหมางมา
เส้นทางกิเลสเห็นไหม แต่เส้นทางกิเลสขนาดไหน เทวทัตเวลาถึงที่สุดแล้ว เทวทัตยังก็
ระลึกตัวได้ จะมาขอมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่กิเลสเรามันจะยอมรับรู้ใหม่ มันจะระลึกได้ใหม่ว่าจะให้เราปฏิบัติไปเนี่ย มัน
เป็นไปไม่ได้ เทวทัตก็เป็นคนๆ หนึ่ง เป็นจิตดวงหนึ่ง เป็นจิตดวงหนึ่งที่ทำดีทำชั่ว มัน
จะตกผลึกในจิตดวงนั้น แต่กิเลสของเรากับธรรมะของเรา คุณงามความดีของเรา คุณ
งามความดีของเราเป็นการที่สร้างสม ที่เราพยายามรื้อค้นขึ้นมา ที่เราปฏิบัติขึ้นมา แต่
กิเลสไม่ต้องทำอะไร กิเลสมันเหยียบย่ำอย่างเดียว กิเลสในหัวใจมันเหยียบย่ำมันทำลาย

อย่างเดียวเลย โดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติของกิเลสมันทำงานของมันอย่างนั้น ธรรมชาติของกิเลสมันจะทำงานอยู่ตลอดเวลา

แล้วเวลาเราปฏิบัติ เส้นทางธรรมหรือเส้นทางกิเลสละ ถ้าเส้นทางธรรมเห็นใหม่มันต้องมูมานะ มันต้องมีความวิริยะ มีความอุตสาหะ มีการกระทำ มีความตั้งใจ มีการกระทำของเรา ถ้าเรามีความตั้งใจมีความจงใจมีการกระทำของเราเห็นใหม่ เวลาการกระทำนี้ ทำไมมันเป็นสัมมาปฏิบัติ มิจฉาปฏิบัติละ เวลามิจฉาปฏิบัติเห็นใหม่ เราปฏิบัติธรรมแต่มันมิจฉา มิจฉาเพราะกิเลสเรามันมีอยู่แล้วใช้ใหม่

แล้วเส้นทางของเรา เราไปเจอครูบาอาจารย์ที่ชี้หน้า เราจะเอาอุททิภาวะอะไรไปจับของเขา ทุกคนบอกเลย พระพุทต้องถูกหมด พระเวลาแสดงธรรมพระต้องถูกหมด มันยังเป็นไปได้เลย คุณสิ ในสมัยพุทธกาลเห็นใหม่ โปฐิตะ คุณสิโปฐิตะ ลูกศิษย์ลูกหาเยอะเยอะไปหมดเลย ไปที่ไหนเวลาไปกราบพระพุทธเจ้านี้ โปฐิตะโบลานเปล่านั้นมาแล้วหรือ โปฐิตะโบลานเปล่าลูกศิษย์ลูกหาเยอะเยอะ แล้วปฏิบัติถูกต้องในสมัยพุทธกาล เรื่องอย่างนี้เยอะมากนะในพระไตรปิฎก เราไปค้นคว้าในพระไตรปิฎก เรื่องอย่างนี้เยอะเยอะไปหมดเลย

แล้วขนาดพระพุทธเจ้าอยู่ พระพุทธเจ้ามีชีวิตอยู่นะ คุณสิเวลาประพจน์ปฏิบัติ นะ ฉัพพัคคีย์ พระพุทธเจ้าบัญญัติธรรมวินัย ฉัพพัคคีย์ต้องหาทางออก พระพุทธเจ้าบัญญัติ อนุบัญญัติ มูลบัญญัติป้องกันไว้ตลอดนะ แล้วในปัจจุบันเราเชื่อใหม่ในกาลามสูตร ในกาลามสูตรเห็นใหม่ ห้ามเชื่อแม้แต่ครูบาอาจารย์ของเรา ห้ามเชื่อแม้แต่มันคำนวณแล้วมันจะลงกันได้ ห้ามเชื่อว่ามันจะเป็นไปได้ ห้ามๆๆๆ พระพุทธเจ้าไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ให้เชื่อความเป็นไปของเรา แล้วความเป็นไปของเราเวลาปฏิบัติไป ถ้าเราตั้งใจเห็นใหม่ เส้นทางธรรมของเรานะ

เส้นทางธรรมของเรา มันมีเส้นทางกิเลสในหัวใจเรามันขวางตลอด สิ่งที่มีนขวางนี้เส้นทางกิเลสต่างๆ ที่มีบุญนะ คำว่ามีบุญนี้มันตั้งใจทำมันมีบุญ พอเกิดมาแล้วมันมีมุมมอง มันมีความระลึกตัวอยู่ การที่ว่า มาวัดได้อะไรๆ นี้ มาวัดนี้เห็นใหม่มันทำให้เรามีคุณค่า ชีวิตนี้มีคุณค่า ผู้ที่ประพจน์ปฏิบัติชีวิตมีคุณค่าเพราะอะไร ครูบาอาจารย์ท่านบอกนะลมหายใจเข้าและลมหายใจออก มีสติสัมปชัญญะอยู่นะ คนมีสติแม้แต่

วินาทีเดียว คิดว่าคนที่เปลืองใช้ชีวิตไม่มีประโยชน์เลยเป็นร้อยๆ ปี แล้วถ้ามีคุณค่าที่เราจะประพฤติกฎปฏิบัติ

ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างมา ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย คำว่าอสงไขยนี้ ชีวิตทั้งชีวิตบำเพ็ญมาขนาดไหน แล้วในปัจจุบันนี้ เราจะมาบำเพ็ญเพียรของเรา เพื่อเอาชนะกิเลสของเรา ถ้าเอาชนะกิเลสของเรา ถ้ามีบุญญาธิการเห็นใหม่เวลาเราทำของเรา เราตั้งสติของเรา มันจะเป็นสัมมา มันจะรวมตัวเข้ามาๆ ให้จิตมันสงบให้ได้ จิตสงบนี้สำคัญมาก เพราะจิตสงบนี้มันมีความสุข มันมีต้นทุนใจ คนเรานะทุกข์ยากอยู่ ทำงานมีแต่ความทุกข์ความยาก มันมีแต่ความเบื่อหน่ายนะ

แต่พอจิตเราเริ่มสงบ เราเริ่มมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เรามีที่พักที่อาศัย ถ้าเรามีที่พักที่อาศัย การทำหน้าที่การงานของเรา มันจะเป็นประโยชน์ขึ้นมาแล้ว เป็นประโยชน์ขึ้นมาตรงไหน ตรงที่ขณะที่จิตเราไม่สงบ ความคิดของเรามันเป็นความคิดเรื่องโลก ความคิดของเรานี้ความฟุ้งซ่าน ความทุกข์อยู่มันเป็นเรื่องโลกๆ โลกที่ไหน โลกคือโลกทัศน์

โลกคือความคิดที่ออกมาจากใจ แล้วต้องเอาหนามยอกเอาหนามบ่งเห็นใหม่ ก็เอาความคิดเรานี้ กำหนดพุทโธเป็นความคิดใหม่ เราตั้งใจเราจะประพฤติกฎปฏิบัติ พุทโธๆ เป็นความคิดใหม่ ไม่คิดมันจะพุทโธออกมาได้อย่างไร เพราะมันคิดพุทโธ พุทโธเป็นวิตก วิจารณ์ วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ องค์ของสมาธิ คำว่า วิตกขึ้นมาเห็นใหม่ เรานึกพุท วิจารณ์ พุทโธๆ พุทโธมันมาจากไหน มันมาจากจิต จิต ความคิดมันคิดไปฟุ้งซ่าน มันคิดไปตามประสาของมันเห็นใหม่ เนี่ยเส้นทางกิเลส เส้นทางกิเลสนะ มันจะคิด มันจะคาดหมาย มีสัญญาอารมณ์ไปตามความพอใจของมัน

แต่ขณะที่เส้นทางธรรม ที่เราจะเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราต้องมีสติ เราต้องยับยั้งมัน เราต้องมีสติยับยั้งมัน นี้ยับยั้ง มันธรรมชาติที่คิด ถ้าธรรมชาติที่คิดเราจะเอาอะไรไปยับยั้งมัน ก็เอาธรรมชาติที่คิด คิดในพุทโธใจ เพราะพุทโธนี้ถ้าเรานึกขึ้นมาเห็นใหม่ เนี่ยพุทโธสะเทือน ๓ โลกธาตุ ครูบาอาจารย์บอกพุทโธสะเทือน ๓ โลกธาตุนะ

เพราะพุทธโธนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละองค์ที่ตรัสรู้ขึ้นมา แล้วแสดงธรรมขึ้นมาเห็นใหม่ ในจิตที่เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะก็ได้ซึมซับสิ่งนี้มา พอซึมซับสิ่งนี้มาพุดถึงพุทธโธ คุณอนาถบิณฑิกเศรษฐี เวลาไปเยี่ยมญาติของตัวเห็นใหม่ ไปเห็นญาติเขาเตรียมอาหารจะไปถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เขามีงานอะไรกัน นี่คิดว่าเขามีงานชดถุกษ์ไฉน ไม่ใช่ นี่จะถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะเกิดแล้ว

อนาถะได้ยินคำว่า พุทธะ คำเดียวเท่านั้นซื่ออกเลย อยากพบมาก อยากพบมาก คึนนั่นนอนไม่หลับ นอนไม่ได้เลย จะไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเดียว จะไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเดียว จนบอกไม่ได้ต้องรอให้เช้าก่อน นี่ใญบุญญาธิการที่สร้างมา เพราะอนาถบิณฑิกเศรษฐีกับนางวิสาขาสร้างบุญกุศลมา บรรณนาเป็นผู้อุปฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นางวิสาขาเป็นมหาอุบาสิกา อนาถบิณฑิกเศรษฐีเป็นมหาอุบาสิกา เนี่ยเป็นผู้อุปฐาก เพราะเขาสร้างมา พอจิตมันรับรู้เห็นใหม่ นอนไม่ได้เลย มันต้องการพบ เพราะสร้างมาเพื่อเหตุนี้

จิตของเราก็เหมือนกัน สิ่งที่มีมันนึกพุทธโธๆ ถ้าเราภาวนาของเราไป มันจะสร้างลงไป ในหัวใจของเรา ในหัวใจของเรา สิ่งที่มีมันสะสม ความคิดมาจากไหน ความคิดมาจากจิต เจตนามาจากไหน ทำดีทำชั่วมาจากไหน มาจากจิตหมดเลย แต่จิตมันโดนอวิชชาครอบงำไว้ พออวิชชาครอบงำจิตเราไว้ เราทำอะไรมันเลยไม่เป็นอิสระ มันถึงต้องตั้งสติไว้ สติยับยั้งมันไว้ก่อน ยับยั้งไว้ก่อน ขนาดยับยั้งมันก็เป็นธรรมชาติของมัน

เพราะมันเป็นธรรมชาติที่มันมีอวิชา มันนอนเนื่องมากับใจใจใหม่ เรายับยั้งมัน ยับยั้งถึงที่สุดพอมันสงบขึ้นมา อวิชชามันสงบตัวลง อวิชา ทิฏฐิมันจะไม่สงบตัวลง สมาธิเกิดไม่ได้ สมาธิเกิดขึ้นมา เพราะตัวตนของเรา ความเห็นความยึดมั่นถือมั่นของเรามันโดนพุทธโธ โคนสติทำลายๆ ทำลายชั่วคราว พอทำลายชั่วคราวเห็นใหม่ พอจิตสงบเข้ามา นี่มีความตื่นเต็นนะ

จิตสงบ กับสิ่งที่เราคิดกันอยู่ว่าเป็นความสงบ เนี่ยต่างกัน ตอนนี้นะคิดว่าสงบ เพราะอะไร เพราะเราเป็นผู้ที่มีปัญญา เราเกิดมาในเรื่องที่ทางวิชาการทางโลกเจริญ ก็เข้าใจ พยายามทำความเข้าใจทางวิชาการทางความรู้สึกใจ สมาธิเป็นอย่างนั้น วางเป็นอย่างนั้น สัญญาทั้งนั้น สัญญาทั้งนั้นเพราะเราไม่ได้รับรสของสมาธิใจ

เราปฏิบัติธรรมเห็นใหม่ จากเส้นทางธรรมกับเส้นทางกิเลส ขณะที่มันอยู่ระหว่างกลาง ระหว่างกลางว่ามันจะเป็นสมาธิจริง หรือมันจะเป็นกิเลสสร้างภาพ พอมาถึงตรงนั้นปั๊บเราก็หลัดลอย หลัดลอยหมดเลย ว่างๆ ว่างๆ ทำไมไม่มีกำลังละ ว่างๆ ทำไมไม่รับรู้รสของธรรมละ รสของสมาธิธรรมละ ถ้ามันว่างขนาดไหนนะ มันมีความรับรู้ขนาดไหน ตั้งสติไว้ มันจะต้องดีได้กว่านี้ มันต้องพัฒนาการได้ดีกว่านี้เห็นใหม่

ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ คำว่าสมาธินี้มันหยุดยั้งไว้ก่อน เหมือนเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราต้องฟื้นฟูร่างกายเราให้แข็งแรงก่อน เราจะรักษาโรคร้ายไข้เจ็บสิ่งใดเราถึงจะรักษาได้ ร่างกายของเราอ่อนแอมาก แล้วเราเจ็บไข้ได้ป่วยเห็นใหม่ เราจะผ่าตัด เราจะรักษาร่างกายเรา มันจะมีโอกาสใหม่ มันตายพร้อมกันไปเลย ร่างกายเราก่อนอ่อนแออยู่แล้ว โรคร้ายไข้เจ็บก็มีความรุนแรงอยู่แล้ว แล้วก็รักษามันอีก

นี่ก็เหมือนกัน จิตเรามีกิเลสอวิชชาครอบงำอยู่แล้ว ศึกษาธรรมเข้าไปขนาดไหนแล้ว เราไม่มีสติยับยั้งมันก่อน มันอ่อนแอ อ่อนแอจนกินรวบไป ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม เป็นธรรมเนียมเขากินอาหารนะ กระดุกเขาไม่กินหรือก เป็ดไก่นี้เขากินแต่นเนื้อ กระดุกนี้เขากินไม่ได้ เขากินไม่ได้ แต่นี่ของเราเราจะกินไก่ทั้งตัวไป นี่เวลากิเลสทำทำอย่างนี้ จะกินไก่ทั้งชนเลยนะ มันไม่ต้องฆ่าไม่ต้องแกงหรือก มันนึกเลยว่าไก่นี้กินได้

คนเขาจะกินเห็นใหม่ เขาต้องฆ่า เขาฆ่าไก่ของเขา เขาถอนขนของเขา เขาทำอาหารของเขา เขาจะกินของเขา เส้นทางธรรม เส้นทางธรรมมันจะถูกต้องชอบธรรม เส้นทางกิเลส เส้นทางกิเลสมันมักง่าย มักง่าย อยากประสบความสำเร็จ อยากให้เป็นไปตามความเป็นจริง มันมักง่ายมันคิดเอา มันไม่เป็นความจริงหรือก ถ้ามันไม่เป็นความจริงเห็นใหม่ เส้นทางธรรมกับเส้นทางกิเลส

วันนี้เป็นวันที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เราจะทำปฏิบัติบูชาท่าน เวลาปฏิบัตินะ ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ถ้าจิตเราสงบขึ้นมาเห็นใหม่ เราได้กราบเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธๆๆ จนใจเป็นพุทโธชะเอง นึกพุทโธไม่ได้ เห็นใหม่พุทโธๆๆ นี้ เรากล่าวถึงนามขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธธานุสสติ เวลาจิตมันเป็นพุทโธชะเองนะ ว่า “เอื้อะ เอื้อะ ” นี่สมาธิเป็นอย่างนี้ พอสมาธิมันเป็นอย่างนี้ปั๊บนี้ มันเป็นอิสรภาพชั่วคราว

แต่ของเราเนี่ยมันสมาธิไม่ใช่เป็นอย่างนี้ ว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ เนี่ยมันเป็นสัญญา อารมณ์ แล้วกิเลสอวิชชามันอยู่หลังว่างๆ นั้น แล้วมันก็เอาว่างๆ มาหลอกเราเป็นอย่าง นั้นๆ แล้วมันเป็นจริงไหม ถ้ามันเป็นจริงนะ เราจะต้องมีกำลังนะ เราจะมีความรู้ จะมี คุณธรรมของเราขึ้นมา แต่เนี่ยมันไม่เป็นเช่นนั้นเลย แล้วมันจะเช่อยู่อย่างนั้น เราจะไม่ พัฒนาการไปมากกว่านั้นเลย แต่ถ้าเรามีสตินะเราตรวจสอบได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่สามารถยกให้ใครเป็นพระอรหันต์ ไม่ สามารถยกใครให้บรรลุนิพพานได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทาง นี้ก็ เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติ มันอยู่ที่เราสัมผัส มันอยู่ที่ความเป็นจริงของเรา ถ้าจิต มันมีความจริงของมัน มันสัมผัสของมัน มันรู้ของมันเห็นไหม มันรู้ของมันบีบแล้วมัน ออกรู้ พอจิตมันมีกำลังของมัน นี้โลกีย์ปัญญาเราทำลายทั้งหมดเห็นใหม่

รู้แล้วสร้าง เนี่ย เราจะทำสิ่งปลูกสร้างเราต้องปรับพื้นที่ เราต้องปรับพื้นที่ของ เรา ทำพื้นที่ของเราให้สามารถรองรับอาคารที่เราสร้างขึ้นมาได้ นี้ก็เหมือนกัน เราอยาก พ้นจากทุกข์ เราอยากให้อใจเราเป็นธรรม ถ้าอยากให้อใจเป็นธรรม พื้นที่ที่เราจะสร้างขึ้นมา มันไม่มี มันไม่มีเพราะอะไร เพราะมันไม่ได้เข้าไปถึงฐิติจิต มันไม่เข้าไปถึงตัวของจิต ถ้าไม่เข้าไปถึงตัวของจิตเห็นใหม่ เราจะปรับพื้นที่อย่างไร เราจะเอาอะไรรองรับ สภาวธรรมอันนี้ ถ้าสภาวธรรมมันก็เป็นสัญญา ตะครุบเงาใจ

ความคิดเป็นอาการของใจนะ ความคิดเป็นอาการของใจ ถ้าจิตสงบขึ้นมาเห็น ใหม่ จิตเห็นความคิดมันคนละเรื่องเลย จิตเห็นความคิด จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิต เห็นธรรม ถ้าจิตเห็น แต่เวลาสงบแล้วมันไม่เห็น เหมือนกับสายตาของเรามองออกไป ข้างนอก สายตาเรากระทบสิ่งใดเราจะเห็นรูปร่าง เนี่ย หลังของเรา เราจะเห็นใหม่ หลัง ของเราศีรษะเราเนี่ย ลูกตาเรามองไม่เห็นใช่ใหม่นี้ก็เหมือนกัน อาการของจิตกับจิตมัน ส่องออกตลอดเวลาโดยธรรมชาติของมัน แต่ถ้าจิตมันสงบนะ พอมันย้อนกลับไป มันเห็น ความคิดของมัน นี่ไงวิปัสสนาเกิดที่นี้ ถ้าวิปัสสนามันเกิดขึ้นมาเห็นใหม่ เนี่ย เส้นทาง ธรรม

เส้นทางธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิชา ๓ ขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า อาสวัคขญาณ มันมีขิปปาปัญญา ท่านพิจารณาทีเดียว ท่านตรัสรู้ เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปแล้ว แต่เราสาวก สาวกะ เราต้องปรับพื้นฐาน

ของเรา พอจิตของเราสงบขึ้นมาแล้ว เราออกหางานทำ ออกหางานทำนะ เนี่ยจิตมัน สะอาดไปเฉยๆ โดยไม่มีเหตุมีผลไม่ได้ ในเมื่อจิตมันปล่อยวางจากความฟุ้งซ่าน ปล่อยวางจากรูป รส กลิ่น เสียง เข้ามาเป็นอิสรภาพในตัวของมันเอง พอเป็นอิสรภาพตัวของ มันเองเห็นใหม่ มันเนื้อของจิต

เนื้อของจิตทำความสะอาดจิตได้ แต่ขณะที่มันเป็นความคิดอยู่ ความคิดมันเป็น เปลือกเห็นใหม่ เปลือกสัมผัสกับสัมผัส กินสัมผัส กินเปลือก เคี้ยวเปลือกตลอด เคี้ยวเปลือกสัมผัส ไม่ใช่เนื้อสัมผัส ความคิดที่เป็นโลกีย์ปัญญา ความคิดที่ตรีกในธรรม จะตรีกในธรรมจะ อะไรก็แล้วแต่ เราจะให้ค่ามากค่าน้อยมันอยู่เราเห็นผิด แต่ความจริงไม่เป็นอย่างนั้น ความจริงเราตรีกในธรรม ตรีกในธรรมนะเราคิดถึงธรรมะทั้งหมดเลย แต่ตัวของจิตมันเป็นอวิชชา เนื้อหาสาระของเรามันเป็นข้อมูลที่เราจำมา มันไม่เป็นความจริง

แต่พอจิตสงบเข้ามาเห็นใหม่ สัมกับเปลือกสัมผัส สัมมันแยกกับเปลือกสัมผัสออกมา มันเป็นเปลือกสัมผัส แล้วสัมผัสกับเปลือกสัมผัสมันกระทบกันเห็นใหม่ ความคิดกับตัวจิตมัน กระทบกัน มันรู้กัน มันเห็นกัน มันรับรู้กันได้ จิตเห็นอาการของจิต เนี่ยเส้นทาง การเดินของจิตเห็นใหม่ ปุณฺณ กัลยาณปุณฺณ จิตมันฟุ้งซ่าน จิตมันสงบได้ยากเพราะอะไร เพราะคนหนา เพราะเราไม่ได้ฝึกฝนของเรามานะ คนมันหนา แต่เพราะคนหนา คนมีการ ฝึกฝน มีการตั้งสติ มีการกระทำของเราเข้ามา จากคนหนาเห็นใหม่ เห็นรูป รส กลิ่น เสียง คนหนานี้มันคิดไปหมด คิดต่างๆ เห็นใหม่ จิต ธรรมชาติของจิตมันกินสัญญา อารมณ์เป็นอาหาร

ถ้าจิตมันเหมือนน้ำ ถ้าน้ำใสอยู่ในแก้ว บางทีเราไม่เข้าใจนะว่าในแก้วนี้มันมีน้ำ หรือไม่มีน้ำ แต่ถ้าเราเติมสีเติมต่างๆ ลงไปในน้ำ เราจะเห็นว่าน้ำนั้นสีอะไร จิตก็ เหมือนกัน จิตกินสัญญาอารมณ์เป็นอาหารเห็นใหม่ เพราะถ้าเราไม่คิด เราไม่มี ความรู้สึกอะไรเลย เราก็นึกว่าเราไม่มี เราไม่มีเห็นใหม่ สิ่งที่เป็นนามธรรมคือไม่มี แต่ เวลาคิดขึ้นมาจะ ความคิดมันให้ความทุกข์ขึ้นมา นี่ไงๆ นี่ว่าจิตๆ มันความคิด มัน ไม่ใช่จิตหรอก เห็นใหม่ จิตมันกินสัญญาอารมณ์เป็นอาหาร เพราะมันหิวกระหาย

เราตั้งสติของเราเห็นใหม่ เราตั้งสติของเรา เราพุทโธๆ ให้จิตมันอิมเต็ม ถ้าจิต มันอิมเต็ม คนเรานี้จะมันอิมเต็มขึ้นมา อาหารที่เป็นพิษมันจะกินใหม่ แต่คนเรานั้น ทุกข์มันยากนะ อาหารอะไรก็แล้วแต่ ที่มันจะเป็นพิษมากพิษน้อยก็แล้วแต่ ขอประทัง

ชีวิตก่อน จิตที่มันไม่มีหลักมีเกณฑ์ จิตที่มันหิวกระหายมันกินสัญญาอารมณ์เป็นอาหาร มันก็เลยเป็นเนื้อเดียวกัน เนี่ยทุกอย่างเป็นเรา กิเลสเป็นเรา ความคิดเป็นเรา ทุกอย่าง เป็นเราหมดเลย เรานี้เข้าไปยึดมันถือมันหมดเลย เพราะมีเราไปยึดมันถือมันใช้ใหม่

ที่ว่าต้องทำสมาธิเพราะเหตุนี้ ทำสมาธิเพราะอะไร พอทำสมาธิขึ้นมาทำความสงบ สมถกรรมฐาน ไม่มีฐานที่ตั้งของการทำงาน ถ้าไม่มีสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐานมันจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง สมถกรรมฐาน แล้วบอกว่าถ้าทำสมถกรรมฐานเรา ต้องทำความสงบของใจ ต้องมีสมถกรรมฐานก่อน ต้องมีพื้นฐานก่อนค่อยทำงาน บางทีสมถกรรมฐาน พื้นฐานของคน พื้นฐานของเราควรแก่การทำงานได้มากน้อยขนาดไหน

ในทางสมถะ มันก็ต้องใช้ปัญญาบ้าง เห็นใหม่ รูป รส กลิ่น เสียง สิ่งนี้มันทำให้เราพุ่งช่านออกไป แต่เราสงบเข้ามา ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง มันเป็นได้ทั้งสมถะ มันเป็นได้ทั้งวิปัสสนา ถ้าเป็นสมถะเห็นใหม่ เราใคร่ครวญสิ่งนี้ พอจิตมันเห็นโทษเข้ามา มันก็ปล่อยวางเข้ามา นี่เป็นสมถะ

จิตที่เป็นฐานแห่งการทำงาน ฐานของจิตมันออกรับรู้ได้ ออกใช้ปัญญาได้ ออกใช้ปัญญาเพื่อจะให้สมถะ ให้ฐาน ให้สมาธิ ให้สิ่งต่างๆ เห็นเหตุเห็นผล ที่เราทำสมาธิกัน หรือเราทำภาวนากัน ที่มันไม่เจริญหรือว่าทำแล้วมันไม่ต่อเนื่อง ทำไม่ต่อเนื่องเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เราไม่รู้จัก สิ่งใดเป็นโทษสิ่งใดเป็นคุณ สรรพสิ่งในโลกนี้ ทางวิชาการทางต่างๆ ข่าวสารข้อมูลต่างๆ เป็นโทษกับการปฏิบัติทั้งหมด เป็นโทษกับการปฏิบัติเพราะเราไปรับรู้เราเกิดอารมณ์ใหม่ มันเป็นคุณกับโลก แต่มันเป็นโทษกับการปฏิบัติ

ความเป็นอยู่ของเราทุกอย่าง ถ้าเราจะอยู่สุขอยู่สบาย เราจะอยู่อย่างพอใจเรานะ เป็นโทษหมด สิ่งที่เป็นโทษไง พอเราเห็นว่าสิ่งนี้เป็นโทษใช้ใหม่ แล้วเราเห็นคุณของมัน ถ้าไม่เห็นคุณของมัน ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธุดงค์วัตรไว้ ๑๓ ข้อ บอกธุดงค์วัตรนี้เป็นเครื่องขัดเกลากิเลส การกินหนเดียว กินอาสนะเดียวเห็นใหม่ การกินภาชนะเดียว ภาชนะเดียวนี้ทุกอย่างรวมลงที่นี้ ทุกคนก็รังเกียจหมด ถ้ามีหลายๆ ภาชนะ ทุกอย่างแยกส่วนมา แล้วกินอยู่ด้วยความสุขสมบูรณ์ กิเลสมันชอบ แต่มันไปขัดแย้งกับธรรม เพราะยังกิเลสชอบใช้ใหม่ ความชอบความอยาก ตัณหาความทะยานอยาก เราป้อนมันนะ มันจะมีวันอึดพอใหม่

ไม่มีไฟกองใดเลยที่มันจะไม่ไหม้ ถ้าเรายังเดิมเชื่อไฟอยู่ ไฟมันจะดับได้ต่อเรา ชักพินชักเชื้อออกจากกองไฟนั้น ก็เสียดันหาความทะยานอยากความพอใจของเรา มันเดิมอยู่ตลอดเวลา แล้วมันจะมอดไปได้อย่างไร แต่ถ้าเราถือธุดงค์วัตรเห็นใหม่ ความเป็นอยู่ของเรา สิ่งที่เป็นคุณเป็นประโยชน์กับโลก มันจะเป็นโทษกับการปฏิบัติ ถ้ามันเป็นโทษกับการปฏิบัติเห็นใหม่ เวลาเราทำหน้าที่การงานนั้นอีกเรื่องหนึ่ง แต่เวลาพ้นออกจากหน้าที่การงานแล้ว เห็นใหม่คุณคนทำงานดี เขาจะบอกว่าอย่าเอางานเข้าบ้าน เราเป็นทุกข์อยู่ในบ้านใช่ไหม เวลาทำงานก็ทำงาน เวลาเข้าบ้านมาก็เจ็บ จบแล้วปฏิบัติที่นั่น

แต่เวลาพระเรา พระที่ประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ จะไม่ให้ออกรับรู้สิ่งนั้นเลย เพราะพระเราเห็นโทษภัยในวัฏสงสารเห็นใหม่ พระเราไม่มีอาชีพที่ต้องไปทันโลกทันข้อมูลข่าวสารกับเขา พระเราเลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง เราเลี้ยงชีพปัจจัยเครื่องอาศัยเรามีผู้ที่ส่งเสริมอยู่แล้ว หน้าที่ของเราปฏิบัติอย่างเดียว ยิ่งปฏิบัติอย่างเดียว ยิ่งทำยิ่งจงใจ ยิ่งทำต่อหน้ามันเห็นชัดเจนไง เห็นชัดเจนว่าถ้าจิตมันไปรับรู้สิ่งต่างๆ เวลามันภาวนาอยู่ มันจะทำสมาธิได้ง่ายไหม

ปัญญาที่เราจะฝึกฝนขึ้นมา ที่จะออกใช้ปัญญา มันจะฝึกใช้ปัญญาได้มากน้อยแค่ไหน แต่ถ้าเราเริ่มธุดงค์วัตรเห็นใหม่ เริ่มปล่อยวางเริ่มขัดเกลาเห็นใหม่ พอขัดเกลาเข้ามา จิตใจมันเริ่มมีอิสรภาพมากขึ้น เพราะสิ่งนี้เราตัดมัน ตัดมัน ตัดข้อมูลตัดต่างๆ ที่จะเข้ามาให้หัวใจนี้รับรู้ต่างๆ เห็นใหม่ เวลาปฏิบัติมันจะง่ายขึ้น มันจะดีขึ้น อาหารการกินก็ไม่ต้องไปกินมากต่างๆ เห็นใหม่ เนี่ย เห็นคุณเห็นโทษ ถ้าเห็นคุณเห็นโทษในการปฏิบัติ มันก็มีเป้าหมาย พอมีเป้าหมายมันก็มีความขยันหมั่นเพียร พอมีความขยันหมั่นเพียรมันเกิดขึ้นมาเห็นใหม่ มันจะเข้าไปสู่เป้าหมายนั้น ถ้าเข้าสู่เป้าหมายนั้นเห็นใหม่ เนี่ยเส้นทางธรรม

เส้นทางธรรมเราต้องก้าวเดินของเรา ถ้าเส้นทางธรรม เราเริ่มมีหนทางเห็นใหม่ มีหนทางเพราะอะไร เพราะเราปฏิบัติที่รอบก็แล้วแต่ ปฏิบัติที่ครั้งก็แล้วแต่ จิตสงบไหม จิตมีคุณสมบัติขึ้นมาบ้างไหม สิ่งที่จิตสงบ ปัญญาที่มันพิจารณาแล้วมันปล่อยวาง นั่นล่ะคือเส้นทางที่เราเห็น เส้นทางของเรา เราเห็นเส้นทางของเรา เราก้าวเดินไปตามนั้น มันจะลำบากจะทุกข์ยากขนาดไหน ถ้าเส้นทางของเราเป็นอย่างนี้ เราจะมูมานะ เราจะมี ความขยันหมั่นเพียรของเรา

แต่ถ้าเราไม่เอา เราจะเอาเส้นทางของกิเลส มันก็ปฏิบัติเป็นสักแต่ว่า เวลาเราปฏิบัติกันถ้าเป็นสักแต่ว่า ถ้าไม่มีสตินะสักแต่ว่าทำ หุ่นยนต์นะ หุ่นยนต์เขาสร้างมาใช้งานในโรงงานนะ มันยังเป็นประโยชน์กับเขา มันเป็นประโยชน์เพราะเขาสร้างมาก็เป็นประโยชน์ของเขา แต่เรานี่เราทำร่างกายเราให้เป็นหุ่นยนต์ เราเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตนะ คุณสิ หุ่นยนต์มันไม่มีชีวิต แต่เขายังสร้างมันให้ทำงานได้

แต่ของเรามีชีวิต เพราะเรามีจิต เรามีภวาสวะ มีตัวจิตที่มันจะเกิดจะตาย แล้วมันมีปัจจุบันนี้เห็นไหม สิ่งที่มีคุณค่าๆ คือความรู้สึกอันนี้ ความรู้สึกอันนี้มีคุณค่ามาก ถ้าทำบุญกุศล ทำดีนี้มันไปเกิดเป็นเทวดาเป็นอินทร์ เป็นพรหม แต่ถ้าทำบาปอกุศลมันไปเกิดในนรกอเวจี ในการประพฤติปฏิบัติ มันชำระให้มันสะอาดได้ พอมันสะอาดขึ้นมาเห็นไหม สะอาดได้อย่างไร ใจนี้มันติดข้องในอะไร มันติดข้องในร่างกายกับจิตใจตัวเราเองนี่

เริ่มต้นนะมันความเข้าใจผิดในร่างกายของเรา ในจิตใจของเรา มันยึดว่าเป็นเรา ทั้งๆ ที่เราศึกษาธรรมนะ จริงตามสมมุติ เขาบอกว่าโลกนี้เป็นสมมุติ ทุกอย่างเป็นสมมุติ สมมุติเขาไม่เอามันเลย ก็คิดว่าตัวเองเป็นพระอรหันต์ เพราะเราไปศึกษาเรารู้หลักการ แล้วเราก็มานับถือเขา นั่นก็เป็นสมมุตินี้ก็เป็นสมมุติ

แต่ถ้าผู้ที่ปฏิบัตินะ ทำไมหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นนะท่านเป็นพระอรหันต์ แล้วท่านเป็นครูบาอาจารย์ของเราละ ครูบาอาจารย์เราอยู่กับหลวงปู่มั่นนะ ท่านบอกเก็บหอมรอมริบ ศีลธรรมแม้แต่เล็กน้อย ท่านจะทำเป็นตัวอย่างหมด นี่ไงทำไมไม่เป็นสมมุติละ ทำไมหลวงปู่มั่นไม่บอกว่าเป็นสมมุติ เป็นสมมุติแล้วทั้งหมดเลย ไม่เอาอะไรเลย ทำไมท่านถนอมท่านรักษา ท่านทำของท่านเพราะเหตุใด เพราะท่านรู้ว่าอะไรเป็นสมมุติ แล้วอะไรมันล้างสมมุติ

นี่ไง จิตความจริงของเรา ชีวิตการเกิดความจริงของเรา นี่มันจริงตามสมมุติ เราเกิดมาเป็นคนนี่ คำว่าสมมุติมันเป็นศัพท์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า สมมุติชั่วชีวิตหนึ่ง แต่ถ้ามันพ้นจากสมมุติไปนะ จิตมันเป็นวิมุตตินี้ มันไม่เกิดไม่ตาย มันคงที่ของมันตลอดไป คำว่าคงที่ของมันตลอด อาสวัภยญาณ ชำระกิเลสแล้วมันเป็นวิมุติ

แต่เมื่อเรายังเป็นมนุษย์อยู่ เรายังเป็นสิ่งที่มันจะเป็นอนิจจัง คือมันแปรสภาพอยู่ ความที่แปรสภาพ ความที่เปลี่ยนแปลงนี้ อยู่ในกฎของสมมุติทั้งหมด แล้วมันเป็นจริงไหม ความเปลี่ยนแปลงมันยังมีอยู่ไหม มันมีอยู่จริงๆ แล้วเราปฏิเสธว่าสมมุติไม่มีได้อย่างไร สมมุติมันมีอยู่จริงๆ มันเป็นจริงตามสมมุติ แต่ขณะที่เราเป็นจริงตามสมมุติแล้ว เราต้องทำจิตของเราให้มันมีหลักมีเกณฑ์ มีความสงบเข้ามา แล้วค้นคว้าให้เห็นตามความเป็นจริง

พอเห็นตามความเป็นจริงนะ พิจารณาหายไป ปล่อยวางขนาดไหน ปล่อยแล้ว ปล่อยแล้ว พิจารณาจิตเข้ามา พิจารณาจิตเข้ามาคือขั้น ๕ คือความคิด ความคิดนะเป็นทุกข์ ทุกอย่างเป็นทุกข์ พิจารณาให้มันปล่อยๆ ขนาดไหน พอมันขาดนะ ขั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕ พิจารณาหายไปจนมันแปรสภาพ แปรสภาพไปทั้งหมดเลย พอแปรสภาพไปหมด มันไม่มีสิ่งใดที่จิตมันจะอยู่ได้ มันปล่อยไปหมดเห็นใหม่ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์

พอเห็นว่ากายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วจิตมันรวมลง จิตมันปล่อยวางหมด สมมุติมันก็อันแก่นี้ ร่างกายนี้ก็อันแก่นี้ พระอัญญาโกณฑัญญะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นคนเดิมนั้นนะ แต่หัวใจ สิ่งที่เป็นสังโยชน์ สิ่งที่เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันโดนชำระล้างไป มันโดนชำระล้างไปด้วยมรรค ด้วยมรรค ด้วยความเพียรชอบ ด้วยงานชอบ ด้วยความชอบ ความชอบธรรม

นี่ไง ศาสนาเกิดวันนี้ เกิดขึ้นมาเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาด้วยสัจจะความจริง ด้วยมรรคญาณ ด้วยมรรค ๘ ที่มันรวมตัวเพราะมรรคญาณที่เป็นปัญญา ปัญญาที่มันเป็นสัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ ปัญญาชอบ งานชอบ เพียรชอบ มรรคญาณ มรรคสามัคคี สามัคคคืออะไร แล้วรวมตัวอย่างไร แล้วไปทำลายไอ้สังโยชน์ ไอ้ความยึดมั่นถือมั่นของใจที่ขาดออกไปจากใจ สิ่งที่ขาดออกไป กิเลสขาดออกไป เนี่ยทุกข์ไม่ใช่เรา ทุกข์ไม่ใช่ขั้น ๕ ขั้น ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่มีในเรา เราไม่มีในทุกข์ มันปล่อย พอมันปล่อยมันขาด สิ่งที่ขาดนั้นนะมันก็อันแก่นั้นละ แต่มันเป็นที่หัวใจนั้น

สิ่งที่เป็นหัวใจเห็นใหม่ แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมาด้วยกิเลสเห็นใหม่ นั่นก็เป็นสมมุติ นี่ก็เป็นสมมุติ ปฏิเสธหมดเลย พอปฏิเสธ การกระทำจริงไม่ได้เกิดขึ้นมาจากจิต

จิตมันเป็นตัวคิดซะเอง ความรู้สึกความยึดมั่นถือมั่นของใจ มันเป็นอยู่ที่จิตได้สำนึก แต่เวลาเราใช้กัน ใช้จิตสำนึก ความคิดของเรา ใช้ปัญญาของเราใคร่ครวญในธรรมะเข้าไป มันเข้าไม่ถึงจิตได้สำนึก มันไม่เข้าถึงเนื้อแท้ของกิเลสที่มันอยู่กับจิต เราก็บอกนี่เป็นสมมุติๆ เราอ้างเล่ห์กันไปอย่างนั้น เราอ้างกันไป

เส้นทางกิเลสนะ ทั้งๆ ที่ปฏิบัติธรรมนี้ จะเป็นเส้นทางธรรมที่จะเกิดขึ้นมากับเรา มันยังเป็นเส้นทางของกิเลสหลอกลวงเราตลอดเห็นใหม่ แต่ถ้ามีครูมีอาจารย์นะ ท่านจะใช้อุบายให้เราพยายามเปลี่ยนแปลง ให้เราพยายามทดสอบ ให้ใจของเรามุ่งตรงสู่ธรรม มุ่งตรงสู่สัจจะความจริง มุ่งตรงสู่การกระทำที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กระทำมาแล้ว แล้วถ้าเรามุ่งตรงเข้าไปเห็นใหม่ ให้มันสงบเข้ามาให้ได้ ให้มีพื้นฐานเข้ามาแล้วมุ่งตรงสู่มัน

แล้วมีการกระทำของเราในหัวใจเข้ามา มันจะเกิดมรรค มรรคญาณจริงๆ มรรคที่มันเกิดนะเห็นใหม่ มรรคข้างนอก สิ่งต่างๆ ที่ขึ้นมา มันเป็นเรื่องของทางวิชาการ ปรัชญา ปฏิบัติ ปฏิเวธ ในการปฏิบัติขึ้นมา เวลามันขึ้นมาจริงเห็นใหม่ มรรคมันเกิดขึ้นมาจริง จักรที่มันเกิดขึ้นมา จักรที่มันหมุนเข้ามา ปัญญา มันหมุนๆ หมุนอย่างไร

ปัญญาอันหนึ่ง ปัญญาของกิเลส เวลามันหมุนมันมีแกนของมันคือตัวภพ ตัวใจของเรา มันหมุนออกไป มันกว้านออกไป เอาแต่ความทุกข์มาสะสมเต็มหัวใจเลย พอจิตมันสงบขึ้นมาแล้วเดินปัญญาเป็น ถ้าเดินปัญญาไม่เป็น จิตมันจะไม่หมุน จักรธรรมจักร จักรที่เป็นธรรมนี้มันจะหมุนออกไปไม่ได้ ถ้าจักรที่เป็นธรรมมันหมุนออกไปไม่ได้ มันหมุนออกไปเพื่อชำระล้างนะ

ถ้าจักรมันหมุน มันหมุนออกไปอย่างไร ธรรมจักรที่เป็นปัญญาชอบ มันเคลื่อนออกไปอย่างไร แล้วมันกลับมาทำลายตัวกิเลสอย่างไร กลับมาทำลายอวิชชา ทำลายสิ่งต่างๆ มันเกิดขึ้น เนี่ย เส้นทางธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นมา สิ่งที่จะชำระกิเลส สิ่งที่เป็นความจริงได้ มันต้องมีเหตุมีผล มีการกระทำของมัน แล้วการกระทำมันก็อยู่ในหลักอริยสัจ เห็นใหม่สติปัญญา ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค แล้วก็ กาย เวทนา จิต ธรรม

อริยสัจ ๔ สติปัญญา ๔ อยู่ในหลัก แต่! แต่วิธีการกระทำอยู่ที่จิตนิสัย อยู่ที่ความถนัด พันธกรรมทางจิต จิตที่ถนัดมา ทำไมพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เป็น

อัครสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เบื้องซ้ายและเบื้องขวา ทำไมทำไปคนละทางกันเลย ทำไมพระโมคคัลลานะ เนี่ย พุทโธๆๆ เห็นไหม จนจิตเข้ามาพิจารณา กาย ทำไมพระสารีบุตรเห็นไหมใช้ปัญญาใคร่ครวญ ใช้ปัญญาใคร่ครวญเรื่องจิต เรื่องต่างๆ เข้ามา แล้วครูบาอาจารย์แต่ละองค์ไม่เหมือนกัน สิ่งนี้เป็นพื้นฐาน พื้นฐานของใจไม่เหมือนกัน

ทีนี้เราปฏิบัติ บนศาลาเนี่ยถ้าพิจารณากายเหมือนกันหมดเลย แต่จะไม่เหมือนกันสักคนหนึ่ง แล้วพิจารณากายของแต่ละบุคคล พอพิจารณากายออกไป มันเกิดเป็นปัจจุบันธรรมนะ ถ้าจิตมันสงบ สงบเข้าไปปั๊บนี้ ถ้าเห็นกาย เห็นกายขึ้นมาเนี่ยบางคนเห็นทั้งโครงสร้างเลย บางคนเห็นเฉพาะส่วน บางคนเห็นอวัยวะ เนี่ยมันอยู่ที่วาสนาใช่มั้ย อย่างเช่นเราไปตลาด เรามีเงินมากเราซื้อได้ทั้งตัวเลย นี่เห็นทั้งโครงสร้างเลย เราเป็นคนวาสนาน้อย เรามีเงินน้อย เราไปตลาดเราก็ซื้อได้เฉพาะส่วน นี่เปรียบเทียบถึงว่าเวลาเราเอาเงินไปซื้อนะ

แต่เวลาปฏิบัติเนี่ยเอาจิต เอาอำนาจวาสนา เอาความเป็นไปของเราไปรู้ไปเห็นนะ สิ่งที่เราเอาจิต เอาอำนาจวาสนาของเรา ถ้าจิตมันสงบมีพื้นฐานแล้ว ถ้าออกรู้เนี่ย ไม่เท่ากันหรอก ขนาดพิจารณากายนะ ถ้าเราพิจารณาแล้วพิจารณาแล้ว บางคนพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า เพราะเป็นคนที่มีปัญญาเยอะ เป็นคนที่คิดมาก เป็นคนที่ไม่ไว้ใจสิ่งใด มันจะต้องซ้ำๆ ซากๆ ทำแล้วทำแล้ว ทำแล้วทำแล้ว แต่ถ้าเป็นคนแบบว่ามีหลักมีเกณฑ์ แล้วมีเหตุมีผลเชื่อโดยเหตุผล พิจารณาห้าครั้งสิบครั้งปล่อยก็ได้ ขาดก็ได้ พิจารณาสิบครั้งยี่สิบครั้ง เห็นไหมไม่เท่ากัน

การปฏิบัติไม่เท่ากันหรอก เหตุและผลต่างกัน กิเลสของคนไม่เหมือนกัน ในอำนาจวาสนาของคนไม่เหมือนกัน ทุกอย่างไม่เหมือนกัน มันถึงจะปฏิบัติเนี่ย มันถึงปฏิบัติอริยสัจ เป็นสัจจะความจริงของแต่ละบุคคล จะไม่เหมือนกัน ทั้งๆ ที่พิจารณากายเหมือนกันเนี่ย แล้วพิจารณากายแล้วเนี่ย พิจารณากายโดยเจโตวิมุตติ ก็คือเห็นกายโดยสัจจะความจริง

พิจารณากายโดยปัญญาวิมุตติ พิจารณากายโดยปัญญา โดยปัญญาโดยการเปรียบเทียบ จิตสงบแล้วมันจับได้ จับอาการของจิต จับความคิดอย่างจิตกับอาการของจิตเนี่ยมันจับได้ แล้วอาการของจิตมันจะคิดเรื่องอะไรล่ะ มันก็คิดเรื่องโครงสร้างร่างกาย

เรานี่ เพราะมันติด เนี่ย สิ่งต่างๆ ที่คิดออกไป คิดออกไปจากไหน คุณก็ จรวดยิงออกไป จากฐานไซ้ใหม่ ความคิดที่เกิดขึ้น มันไม่ได้เกิดขึ้นจากจิตของเราหรือ

แล้วจิตของเราอยู่ในร่างกายนี้ใหม่ แล้วร่างกายนี้โครงสร้างมันเป็นอย่างไร เนี่ย ปัญญา มันจะไล่เข้ามาๆ ไล่เข้ามาๆ ถ้าไล่เข้ามาเนะมันเห็น พิจารณากายเพราะมันคิด เรื่องกาย ร่างกายเราเกิดมาเห็นใหม่ เกิดจากไข่ของมารดาเห็นใหม่ เกิดจากกลดะ เกิด จากน้ำมันงาใส เกิดเป็นปัญจสาขา เกิดเป็นปุมเป็นปมขึ้นมาในร่างกาย มันใช้ปัญญาไล่ ไปได้เลย

คนเกิด เกิดมาจากไหน เกิดมาจากปฏิสนธิจิตในไข่ของมารดา เกิดมาแล้วมี โครงสร้าง เกิดมาอยู่ในครรภ์ ๙ เดือนมันเป็นปฏิภิกิริยาอย่างไร มันพิจารณาไปนะ พิจารณาไปๆ จนจิตมันลง จิตมันมีความสงบนะ นั่งน้ำตาไหล นั่งน้ำตาไหล เพราะมัน เห็นความเกิดความตายใจ เห็นว่าชีวิตนี้มันผ่านวิฤตมาขนาดไหน เวลาพิจารณาอยู่ใน ปัจจุบันนะ น้ำตาไหลมันมีปัญญาขึ้นมาให้สลดสังเวช ธรรมสังเวชใจ มันสะท้อน หัวใจนะ

แต่เวลาออกจากสมาธิมา ออกจากปัญญามานะ มันก็คนเก่าเนี่ย มันก็ยังอยากอยู่ กับโลกเขาเห็นใหม่ ขณะที่ปัญญามันเกิดจริง กับขณะที่ปัญญามันสิ้นสุดขบวนการของ การใช้ปัญญาแล้วออกมา มันคนละอารมณ์ คนละความรู้สึก ทั้งๆ ที่เราก็อยกได้ปัญญา อย่างนั้น แต่ถ้าปัญญาอย่างนั้นเราต้องใช้ปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา พอปัญญาอบรม สมาธิเข้ามาแล้ว เราก็ใช้สิ่งที่จิตมีพื้นฐานออกไปใช้ปัญญา ปัญญาในการวิปัสสนา

เวลาจิตออกจากปัญญาวิปัสสนา คำว่าปัญญาวิปัสสนา มันมีพื้นฐานของสมาธิ พื้นฐานของจิตที่มันสร้างความสงบมา คำว่าความสงบคือเป็นปัจจุบัน สมาธิไม่มีอดีต อนาคต ไม่มีวินาทีนี้และวินาทีหน้า มันจะเป็นวินาทีเดียว วินาทีเดียวตลอดไป พอ วินาทีเดียวตลอดไป ปัญญาที่มันเกิดขึ้นมาจากวินาทีนั้น มันเกิดขึ้นจากเวลาปัจจุบัน นั้น มันเกิดเห็นภาพ ปัญญาที่เกิดในปัจจุบันนั้นมันจะสะท้อนหัวใจมาๆ

แต่ขณะที่เราคิดของเราเนี่ย ความคิดเห็นใหม่ พลังงานมันออกมาผ่านสมอง ความคิดจากสมองความคิดจากโลก แต่ถ้าความคิดเป็นวิปัสสนา ความคิดมันเกิดจากจิต จิตมันเป็นสมาธิ จิตมันไม่ได้เคลื่อนไปไหน จิตมันอยู่ในปัจจุบันนั้น แล้วปัจจุบันนั้น

มันเห็น พอปัจจุบันเห็นใหม่ ถ้าสมาธิ ปัจจุบันนั้นชัดเจน ปัจจุบันนั้นดี พิจารณาแล้ว มันมีอารมณ์ความรู้สึกที่ลึกซึ้ง ที่เป็นรสของธรรม ที่มันสะท้อนหัวใจมากกว่า

แต่พอจิตมันเริ่มเสื่อม พลังงานมันเคลื่อนที่มันเริ่มไหว พอไหวแล้ว พิจารณาแล้ว มันพิจารณาด้วยปัญญาอันเดิมมันแหละ ไม่ปล่อยหรือก ไม่ปล่อย เพราะอะไร เพราะมันไม่เป็นปัจจุบันไง ความเป็นปัจจุบันมันเคลื่อนที่ไปเห็นใหม่ เนี่ยการพิจารณาภายใน มันพิจารณาภายในด้วยปัญญาก็ได้ พิจารณาภายในโดยจิตก็ได้ คำว่าก็ได้ๆ นี้คืออริยสัจ นี่คือสัจจะความจริง สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติกัน ไม่พ้นจากอริยสัจ ถ้าใครพ้นจากอริยสัจ เราไม่มีพระพุทธเจ้าองค์ใหม่ละ

เราเป็นสาวก สาวก ที่ปฏิบัติธรรมในกาลเวลา ๕,๐๐๐ ปี ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจนจิตเป็นธรรม จิตเป็นธรรมทั้งหมดเวลาแสดงธรรมขึ้นมา มันก็ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งนั้น ใครจะมีปฏิภาณไหวพริบขนาดไหน ไม่พ้นจากพุทธวิสัย พุทธวิสัยครอบงำหมด เรายังสาวกสาวก ไม่มีทางพ้นจากพุทธวิสัยไปได้ ใครจะแสดงธรรมขนาดไหน เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้าทั้งหมด เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมด

แต่เพราะเราประพฤติปฏิบัติเข้าไปจนรู้ธรรมเห็นธรรม จนจิตมันเป็นธรรม มันเลยพูดออกมาชัดเจน พูดออกมาจากธรรมไง แต่ถ้ามันเป็นกิเลสนะ มันพูดออกมาจากกิเลสไป ทั้งๆ ที่พูดธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันแหละ แต่เป็นกิเลสล้วนๆ เลย ใจมันเป็นกิเลสทั้งหมดเลย พูดธรรมก็เป็นกิเลส แต่ถ้าเราปฏิบัติจนใจเป็นธรรม พูดออกมามันเป็นธรรมหมด เพราะมันพูดออกมาจากข้อเท็จจริงที่ใจนี้มันเป็น ใจมันเป็น มันเห็นเพราะอะไร

ความคิดนี่นะเห็นใหม่ มโนกรรม ถ้าไม่มีความคิด ไม่มีมโนกรรม การเคลื่อนไปการกระทำของเรานั้นจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง การกระทำต่างๆ ความคิดต่างๆ เกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาจากเราทั้งหมด เกิดขึ้นมาจากจิตทั้งหมด แล้วจิตถ้ามันมีวิชา จิตนั้นมันมีสิ่งต่างๆ สะสมมาเห็นใหม่ มันนอนเนื่องมากับใจ แค่อำนาจทิฐิ ความเห็นผิดเนี่ย มันบังคับจิตให้เป็นไปตลอดเลย พอจิตมันพิจารณาจนถึงที่สุดแล้ว พิจารณาภายในปล่อยเห็นใหม่ เป็นพระโสดาบัน พระโสดาบันจะเริ่มค้นวิวัฒนาการของมันขึ้นไปอย่างไร วิวัฒนาการเป็นพระสัทธา เป็นพระอนาคา แล้วถึงที่สุดแห่งทุกข์ ถ้ายังเป็น

พระโศคานันอยู่เห็นไหม เกิดอีก ๓ ชาติ เป็นพระสภิกาเห็นไหมอีก ๓ ชาติ เป็นพระอนาคาไม่เกิดในกามภพอีกแล้ว

ข้อมูลอย่างนี้ กิเลสหายบ กิเลสละเอียดในหัวใจ มันเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป มันอยู่กับใจเรา มันอยู่กับใจเรา แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เรบอกว่ลิ่งนี้ะเป็นธรรมๆ เราเปรียบเทียบเอา เราทำเอา เราคาดหมายเอา เราต้องการให้มันเป็นอย่างนั้น เหมือนกับนะ เราทำลายโอกาสของเราเอง โอกาสของเรามันอยู่ซึ่งๆ หน้ามันเผชิญหน้ากับเรา กิเลสของเราอยู่เผชิญหน้ากับเรา

เราต้องชื้อตรงกับการประพฤติปฏิบัติ แล้วพยายามย้อนกลับ ย้อนกลับนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าคือทวนกระแส ทวนกระแสความคิดเรา ความคิดที่มันส่งออกไป ความคิดธรรมดาที่คิดออกมาคือส่งออกมาหมดแล้ว มันส่งออกมาหมดแล้ว แต่พอจิตสงบขึ้นมา มันใช้ความคิดเหมือนกัน แต่ความคิดนี้มีปัจจุบัน มีสมาธินี้เป็นพื้นฐาน พอสมาธินี้เป็นพื้นฐานมันจะย้อนกลับมา ย้อนกลับมาทำลายตัวมัน ทำลายตัวมัน

แต่ถ้ามันไม่มีสมาธิเป็นพื้นฐานเห็นไหม เพราะมันเป็นสายงาน มันเป็นตัวคุณลักษณะของมนุษย์ มนุษย์เกิดมามีธาตุ ๔ ชั้น ๕ มีตัวจิตเป็นพื้นฐาน แต่ในธาตุ ๔ ชั้น ๕ เวลาเกิดเป็นเทวดาชั้น ๔ เกิดเป็นพรหมเห็นไหม มันเป็นสายงาน มันเป็นธรรมชาติของภพ ธรรมชาติของเราเกิดในภพใดเรามีสถานะใด สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของมัน แล้วเอาความคิดอย่างนี้ เอาสายงานของมัน เอาความเป็นไปของมัน แล้วจะเอามาชำระล้างมัน มันเป็นไปได้อย่างไร นี่ไง มันถึงเป็นเส้นทางกิเลสใจ

ถ้าเป็นเส้นทางธรรมนะ เราต้องเชื่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่าเชื่อกิเลส กิเลสมันจะยุแห่ตลอดคนนะ ทำอย่างนี้ๆ แล้วมันจะสะดวกมันจะเรียบง่าย คุณสิ คนอื่นเขาทำแล้ว คนนั้นก็ได คนนี้ก็ได คำว่าคนนั้นได้คนนี้ได้ ข่าวลือทั้งนั้น ข่าวไม่เป็นจริงหรือ คุณสิ เราอ่านพระไตรปิฎกเห็นไหม เราศึกษาธรรมของพระพุทธเจ้าเห็นไหม เราฟังข่าวสิ ข่าวของพระสารีบุตร ข่าวของครูบาอาจารย์เราเนียพระอรหันต์

สิ่งที่เป็นพระอรหันต์ เวลาแสดงออกนะ พ่อแม่ปู่ย่าตายายของเรานี้ ท่านประกอบธุรกิจของท่านมา ท่านลงทุนลงแรงของท่านนะ มันไม่มีสิ่งใดที่จะประสบความสำเร็จด้วยความเรียบง่าย มันเป็นไปไม่ได้หรือ มันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ แต่พ่อ

แม่เรานี้เขาเอ็นดูเรา เขารักเราเขาดนอมเรา เขาพยายามจะให้เราได้ด้อย่างนั้น แต่ถ้าเราออกไปเผชิญกับโลกนะ เราจะต้องทำของเราเอง สิ่งที่เราทำของเราเองมันจะเกิดขึ้นมาจากเรา เกิดขึ้นมาจากเรานะ

ถ้ามันเป็นจริง มันถึงจะเข้ากับข้อเท็จจริง สิ่งที่ว่าจริงขึ้นมาเห็นใหม่ เป็นสมาธิก็ต้องเป็นสมาธิจริงๆ คีล สมาธิ ปัญญา แล้วปัญญาที่เกิดขึ้นมา คนภาวนาเป็นนะ ฟังแค่พูดก็รู้ ว่าปัญญาที่พูดมันเป็นสัญญา สัญญาที่จำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พูดชัดๆ พูดคำเดียวกับพระพุทธเจ้าเลย แต่เป็นสัญญาไม่เป็นความจริงอันนั้น แต่ถ้าเป็นความจริงอันนั้นมันเข้าองค์ประกอบ

ดูทางกฎหมายเห็นใหม่ ถ้ามันผิดองค์ประกอบ เราจะไปดำเนินทางกฎหมายแพ่งเด็ดขาด เป็นไปไม่ได้ มันสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ องค์ประกอบถ้าเราเขียนสำนวนผิดสำนวนองค์ประกอบผิดเพี้ยนไป แพ้ตั้งแต่ยังไม่ทันฟ้อง แพ้ตลอด ในการปฏิบัติของเราเหมือนกัน ในองค์ประกอบ คีล สมาธิ ปัญญา สิ่งที คีล สมาธิ ปัญญา เห็นใหม่ คุณตีพื้นฐานของมัน เนี่ยองค์ประกอบของการประพฤติปฏิบัติ องค์ประกอบของการเอาชนะตนเอง องค์ประกอบของการจะเข้าไปชำระกิเลส สิ่งนี้มันจะเกิดขึ้นมา ถ้าเราเป็นความจริงขึ้นมา มันเป็นความจริงของเราขึ้นมาเห็นใหม่

แล้วถ้าเกิดมันพิจารณาจนเป็นพระโสดาบันขึ้นมาแล้ว เป็นพระโสดาบันเพราะมันถึงจริง ทำลายได้จริง พอคนทำลายได้จริงเห็นใหม่ คุณตี หมายเวลาที่จับนิติมา ถ้ามันยังไม่ได้ฝึกงานเห็นใหม่ มันก็ยังเก้ๆ กังๆ ทำงานไม่เป็นหรอก แต่พอเราจบมาแล้วเห็นใหม่ เราไปสำนักงานไหนก็แล้วแต่ เราไปฝึกงาน ฝึกงานเราขึ้นศาลลงศาล ขึ้นศาลลงศาลจนเรารู้ร่องรู้ทางนะเห็นใหม่ จนเราสามารถที่เราจะว่าความของเราเองได้

จิตที่เป็นพระโสดาบัน มันได้ทำลายกับจิต มันได้ตรวจสอบกัน มันได้วิปัสสนา มันได้ใคร่ครวญกันระหว่างกาย เวทนา จิต ธรรม ถึงที่สุดแล้วมันปล่อยวางของมัน มันขาดออกไป ก่อนที่มันจะขาด มันจะมีการปล่อยวางๆๆ ก่อน ปล่อยวางนี้เป็นตักขปหาน คือการปล่อยวางชั่วคราว เหมือนกับเราฝึกงาน เวลาที่เขาไปฟ้องนะ เขาให้เราเขียนสำนวน แล้วก็เช็คตรวจสำนวนให้ ว่าเราเขียนผิดเขียนถูกเห็นใหม่ เราขึ้นไป

แล้วนะศาลรับฟ้องไม่รับฟ้อง ฝึกงานๆๆ วิปัสสนามันปล่อยวางๆๆ มันเป็นตัวทังคปหานมันปล่อยวางชั่วคราว มันฝึกไปเรื่อยๆ ฝึกไปเรื่อยๆ

จนถึงที่สุดนะ เวลาเราขึ้นว่าความเองมีเอกสารชุดเดียวนะ เอกสารของเราจะชุดเดียว แล้วเราวาง เราขึ้นศาล เราวางศาล ศาลรับแล้วก็พิจารณาของศาลไป นี่ก็เหมือนกันเวลามันขาดมันหนเดียว จำนวนอันนั้นมันจะสิ้นสุดขบวนการของมันได้ นี่ก็เหมือนกัน เวลาพิจารณาหายไปนี่ ถึงเวลาถ้ามันปล่อยๆๆ ไปนี่ มันเป็นตัวทังคปหาน มันปล่อยชั่วคราว มันไม่มีการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นตามความเป็นจริง แต่เวลาเราขึ้นถึงที่สุดแล้ว ตรวจสอบถึงที่สุดแล้ว ศาลตัดสินแล้ว ผิด ถูก ตามแต่คำตัดสินนั้น นี่ก็เหมือนกัน ถึงที่สุดแล้ว ถ้ามันถูกมันขาด พับ นี่โง่หนเดียว นี่ทำงานเป็น

พอทำงานเป็น เราจะเริ่มต้นวิปัสสนาเข้าไป ตั้งแต่ขั้นต่อไปนะเห็นใหม่ เราทำงานเป็นแล้ว มีพื้นฐานของความเป็นสมาธิ เราต้องทำความสงบของใจเข้ามา แล้วยื่นออกไปพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม กาย เวทนาจิตธรรมแต่ละขั้นตอนของมันไม่เหมือนกัน พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมของขั้นโศคาบัน พิจารณากายเห็นกายไป พิจารณาของขั้นสภิกทาเห็นใหม่ มันคืนสู่สภาวะของเขา มันทำลายของมันคืนสู่สภาวะเดิมของเขา มันปล่อยวางอย่างไร พอมันปล่อยวางกายกับจิต กายกับจิตแยกกันตามธรรมชาติของมัน แล้วพิจารณากายเข้าไปเห็นใหม่

ขั้นของอสุภะ ขั้นของอสุภะคือขั้นของกามราคะ ดวงจิตดวงนี้โดยธรรมชาติของมัน มันเป็นกามโสมะ ดวงจิตดวงนี้ เพราะดวงจิตดวงนี้มันเวียนตายเวียนเกิดในวัฏสงสารนี้ มันได้เวียนตายเวียนเกิด พันธุกรรมของมันได้สร้างเงื่อนไขอยู่ในหัวใจดวงนี้ เป็นความพอใจของมันในดวงนี้ เพราะมันมีความพอใจเป็นกามฉันทะ พอมีความพอใจในกามฉันทะ มีความพอใจในตัวมันเอง เพราะมีความพอใจในตัวของมันเอง เพราะมีเราถึงมีเขา

เพราะมีความพอใจในตัวของมันใช่ใหม่ เพราะความพอใจในตัวของมันเอง มีที่ยืนของมันแล้วมันก็ออกสู่ข้างนอก ออกสู่ข้างนอกมันก็เป็นกามราคะ สิ่งที่เป็นกามราคะถ้าย้อนกลับเข้าไปนี่ มันย้อนกลับเข้าไป พอจิตมันสงบเข้าไปมันเป็นมหาสติ มหาปัญญา พอเป็นมหาสติมหาปัญญา จิตมันจะละเอียดมากกว่านั้น ถ้ามันจับกายขึ้นมามัน

ถึงเป็นอสุภะ อสุภะเพราะอะไร อสุภะเพราะมันเป็นธรรม ไม่ใช่ อสุภะเพราะเราคิดว่า เป็นอสุภะ

อสุภะจะเกิดขึ้นมาโดยการขบวนการบังคับ ขบวนการที่เป็นอย่างที่เราคิด เป็นไปไม่ได้ อสุภะนั้นจะเกิดต่อเมื่อจิตมันสงบ มันจะเป็นอริยสัจ มันจะเป็นสัจจะ ความจริงขึ้นมาเกิดขึ้นมาจากใจ ถ้าใจมันเกิดขึ้นมา ใจมันเห็นของมันขึ้นมาะ มัน สะเทือนหัวใจมากนะ สะเทือนกามฉันทะ เพราะตัวมันมีกามฉันทะ มีพื้นฐานในตัว ของมัน เพราะตัวมันเป็นกามอยู่แล้วมันถึงได้ออกเป็นกามราคะ ออกเป็นกามราคะ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่มันขับเคลื่อนออกมาจากใจ พอขับเคลื่อนออกมาจากใจถ้าวิปัสสนาเข้าไป มันจะละเอียดเข้าไป ชับซ้อนเข้าไปมาก ระยะเวลาการกระทำไปมันจะคล่องตัวขึ้นไป คล่องตัวขึ้นไป เห็นใหม่

เหมือนกับที่เราว่าความในศาล เราขึ้นต้นจากไม่เป็น เราฝึกงานขึ้นมาจนเรา ทำงานเป็น แต่นี่พอเราว่าความขึ้นไปเห็นใหม่ เนี่ย เราว่าความขึ้นไปเราจะยึดเลย เวลา ศาลเห็นใหม่ คุณติ กฎหมายระหว่างประเทศเลย จะยึดประเทศเลยนะ ยึดทวีปมันเลย ฟ้องกันยึดกันทั้งโลก นี่ทำกันเพื่อพิจารณาหัวใจ จนถึงทำลายหัวใจหมดเลย ทำลาย พื้นที่ ทำลายอวิชชา ทำลายที่ว่าจิตนี้ไปเกิดที่ไหนอีกต่อไป นี่ไงเพราะทำลายกามราคะ แล้วจิตนี้จะไม่เกิดในกามภพ ในวิญญูะ ในกามภพ รูปภพ อรูปภพ จิตที่เกิดขึ้นมันเกิดมัน ตาย ข้อมูลมันถึงมหาศาลในหัวใจนะ เรามานั่งกันอยู่ที่นี่ เรามาพิจารณากันอยู่ที่นี่ เราก็คิด ไปประสาเรา เรารู้ได้แค่นี้ในภพชาตินี้

แต่ในหัวใจในข้อมูลนั้น เพราะจิตนี้มันไม่มีต้นไม่มีปลาย ข้อมูลในหัวใจนะ มัน มีมหาศาลขนาดไหน เวลามันพิจารณาของมันเข้าไปเห็นใหม่ เนี่ยมันจะทำลาย กามภพ ทำลายกามภพนะ วิญญูะ วิวิญญูะ วิญญูะจิตมันหมุนไปด้วยแรงเหวี่ยงของอวิชชา ด้วยแรงเหวี่ยงของมัน ด้วยพญามารมันบังคับจิตดวงนี้ เพราะอวิชชา มารมันมาอาศัย หัวใจของสัตว์โลกเป็นที่อยู่อาศัย พอที่อยู่อาศัยนี้แรงเหวี่ยงนี้ไปมันเกิดที่ไหน มารมันก็ ครอบงำตลอดไป มันมีที่อยู่ของมันใช่ไหม

แต่ถ้าเราวิปัสสนาไปเราทำลายมาร ทำลายแรงเหวี่ยงของมัน ทำลายสิ่งที่มันมี กำลังขับเคลื่อนของมันไปบ่อยครั้งเข้า จนถึงที่สุดทำลายกามฉันทะ ทำลายกามราคะ ทำลายกามฉันทะ จิตนี้มันพ้นไปจากกามภพ มันไม่เกิดต่ำกว่าเทวดาลงมาแล้วมันเกิด

บนพรหม เกิดบนพรหมจิตมันหนึ่งเดียว แล้วแรงเหวี่ยงมันละเอียดขึ้นใจ จิตเดิมแท้ที่
 ผ่องใส มันผ่อง มันใส มันเฉา มันเศร้าหมองเห็นใหม่ แรงเหวี่ยงมันไม่เหวี่ยงออกไป
 ไกล มันเฉพาะในตัวของมันเอง

ในตัวของมันเองเห็นใหม่ มีความผ่องใส มีความเศร้าหมอง ในตัวของมันเองนี้
 เฉพาะแสงเฉพาะความเป็นไปเห็นใหม่ จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วย
 อุปกิเลส จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส จิตเดิมแท้ที่ผู้ข้ามพ้นไปจากกิเลสเห็นใหม่ จิตผ่องใส
 นี้ ในนิพพาน ว่าง ผ่องใส ผ่องใสว่างขนาดไหนคู่กับไม่ว่าง สิ่งที่ยังเป็นของคู่อยู่ เนี่ย
 เวลาจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาพูดไป นิพพานว่าง นิพพานผ่องใส
 นี้ มันเป็นสัญญาทั้งหมด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่านิพพานว่าง
 เพราะความว่างของหัวใจองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าง ว่างอย่างไร มีอะไรติด
 อยู่ในความว่างนั้น ถ้าถามนะท่านตอบได้หมดละ

แต่ของเขาและความว่างของเรามันเป็นทฤษฎีไป ว่างคือว่างไป แล้วบอกว่าไม่ว่าง
 ว่างนะเถียงกันเลย มันต้องว่างสิ เพราะคำว่าว่างมันถึงว่าง มันต้องไม่มีอะไรในความว่าง
 นั้น แต่ในความว่างนั้นก็ยังมีอากาศนะ ในความว่างมีความรู้สึกนะ ในความว่างนั้นมีคน
 ให้ค่ามัน ถ้าในความว่างนั้นไม่มีคนให้ค่ามัน มันจะรู้ว่ามันว่างได้อย่างไร คนที่ให้ค่า
 มันความรู้สึกที่ให้ค่าว่าว่าง คนที่ให้ความรู้สึกว่าผ่องใส ว่าเศร้าหมองนี้ ถ้ามันไม่มีคนที่
 ให้ค่ามัน ความว่าง ความผ่องใส ความเศร้าหมอง มันตั้งอยู่บนอะไร ความว่าง
 ความรู้สึกมันตั้งอยู่บนอะไร มันตั้งอยู่บนอวิชชาเพราะมันไม่รู้ตัวมันเองเห็นใหม่ สิ่ง
 มันตั้งอยู่มันมีจิตติด มันมีอวิชชาครอบงำมันอยู่ มันถึงจะว่าง มันถึงจะผ่องใสขนาด
 ไหน มันก็ยังไม่รู้จักตัวมันเอง

แต่ถ้าพอจิตมันสงบ อรหัตตมรรคเข้าไปจับนะ ผ่องใสขนาดไหน เนี่ยจิตผ่อง
 ใส จิตจะว่างขนาดไหน มันมีผู้ให้ค่า มันมีผู้รับรู้ที่อยู่เห็นใหม่ สิ่งนี้ให้ค่ารับรู้
 นี้ไงถ้าเป็นสังโยชน์เบื้องต้น สังโยชน์นั้นะ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา สิ่ง
 ผ่องใสๆ นี้ ผ่องใสว่างหมด มันมี รูปราคะ อรูปราคะ รูปใจ รูปฌาน อรูปฌาน
 รูป รูปราคะถึงเป็นรูป รูปนาม รูปมันก็มีราคะ มีราคะมีความกระทบมีความ
 พอใจ อรูปราคะ อรูปความว่างก็มีราคะ เพราะความว่างตั้งอยู่บนอะไร

มีมานะ มานะ ๕ สำคัญตน เสมอเขาก็สำคัญว่าเสมอเขา สูงกว่าเขาก็สำคัญว่าสูงกว่าเขา ต่ำกว่าเขาก็สำคัญว่าต่ำกว่าเขา ตัดสำคัญตนไม่ได้ เพราะการสำคัญตนมันจึงเกิดมานะ มานะอันละเอียดในหัวใจนะ อุทธัจจะ อวิชชา อุทธัจจะนี่ความเพิดเพลิน ความควบคุมการกระทำฉันเป็นคนดี ฉันเป็นคนสุขยอด มันยึดมั่นถือมั่นทั้งหมดละ อวิชชาไม่รู้เลย เห็นไหมสังโยชน์เบื้องล่าง สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิมะ ตั้งแต่พระโศดาบันถึงพระอนาคา เวลาเราปฏิบัติไปสังโยชน์ขาดไป ๕ ตัว

เวลาขึ้นไปติดถึงสังโยชน์เบื้องบนเห็นไหม เนี่ยพระอนาคา ๕ ชั้น พระอนาคา พิจารณาไปนี่ปล่อยๆๆๆ ปล่อยไปปล่อยครั้งเช้า ถ้าพิจารณาอนาคานี้มันจะมีละเอียดของมันไปเรื่อยๆ พอมันปล่อยบ่อยๆ คือมันปล่อยแล้วมันละเอียดเข้าไปๆ จนถึงตัวจิตแท้ๆ ตัวจิตที่เป็นกามราคะเนี่ย ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่รู้ตรงนี้ ครูบาอาจารย์เราที่ประพฤติปฏิบัติไม่รู้ตรงนี้นะ เส้นทางของธรรม มันไม่สิ้นสุดขบวนการ เส้นทางธรรมนะ มันยังเป็นการปฏิบัติไปไม่ถึงธรรม

มันมีคุณธรรมในหัวใจ มีขึ้นมาตั้งแต่โศดาบัน สกิทา อนาคา มีคุณธรรม แต่เส้นทางธรรมมันยังไม่จบในขบวนการของเส้นทางธรรมนั้น ถ้าจบขบวนการของเส้นทางธรรมเห็นไหม มันต้องเข้าไปถึงจิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้มีช่องใส จิตเดิมแท้มีหมองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้มีช่องใสต้องทำลายจิตเดิมแท้ อันนี้ แต่การทำลายนี้มันไม่เห็นนะ คุณติ อากาศเห็นไหม คุณติ ไวร้สมันมา เขาปกป้องกันเต็มทีเลย เขากลับติดเชื้อ มันมาอย่างไรมันมาในอากาศที่เรามองไม่เห็น

จิตที่ช่องใสๆ ใครมองเห็นมัน แล้วใครจะไปจับมัน มันช่องใส มันจับต้องไม่ได้ มันช่องใสเลย แต่มันไม่พันหรือหัดตมรรคนะ จิตที่มรรคญาณที่มันเป็นอัตโนมัติ จิตที่มันมีความละเอียดอ่อนของมันเข้าไปจับต้อง พอเข้าไปจับต้องนะ เห็นไหมจุดและต่อมของจิต สิ่งที่เป็นไปของจิต จิตนี้มันจะช่องใส จะสว่างไสว จะว่างขนาดไหน มันมีที่ตั้ง มันมีผู้รับรู้ มันมีผู้ให้ค่า จับผู้ที่ให้ค่านั้น แล้วปัญญาอันละเอียด ที่เราว่าปัญญา โลกีย์ปัญญา โลกุตตรปัญญา ปัญญาของมหาสติ มหาปัญญา เราว่าปัญญาที่ละเอียดลึกซึ้งนะ ไม่ได้ชี้หมาของปัญญาอย่างนั้นหรอก

ปัญญาที่มันละเอียดลึกซึ้งที่เป็นปัญญาญาณ ที่จะเข้าไปทำลายอวิชชา มันละเอียดลึกซึ้งกว่าปัญญาที่เราใช้มานี้มหาศาลเลย แล้วพอเข้าไปทำลายถึงที่สุดของมันแล้ว จิตมันจะทำงานไม่ได้ มันต้องมรรยัสถ์ให้เป็นกลางเพราะขยับไม่ได้ ขยับมันจะตกไปส่วนใดส่วนหนึ่ง พอเป็นกลางมัชฌิมาปฏิปทา แล้วยุบตัวลง พับ หมดสั้นขบวนการนะ เส้นทางธรรมที่สิ้นสุด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม แล้วประพาศปฏิบัติมาวางธรรมและวินัยไว้ ให้พวกเราได้ก้าวเดิน แล้วธรรมวินัยเกิด วันนี่วันวิสาขบูชา วิสาขบูชา วันเกิด วันตรัสรู้ วันปรินิพพาน วันเกิดของศาสนา เราเป็นชาวพุทธเราเป็นนักปฏิบัติ เราปฏิบัติเพื่อเราเห็นไหม เข้าวัดเพื่อเรา ปฏิบัติเพื่อเรา ถ้าเราเอาตัวเราออกได้แล้ว เราจะเข้าร่วมโพธิ์ร่มไทรให้แก่ผู้ที่ประพาศปฏิบัติ อุททางโลกสิ เขาต้องหาครูหาอาจารย์ที่ดีเพื่อทางวิชาการเขาจะได้มีปัญญาของเขา

ในการประพาศปฏิบัติ กิเลสมันหลอกร้อยแปดพันเก้า ไม่มีครูบาอาจารย์ได้ที่ผ่านวิกฤตของกิเลสมาจะเอาอะไรมาแนะนำเรา การแนะนำการสั่งสอนอย่างนั้นหาได้ยากนัก ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงหาได้ยากนัก เห็นไหมหลวงตาท่านบอกว่า หาเพชรหาทองไม่ต้องไปหาที่ไหน หาบนข้อมือ บนคอเรานี้แหละเพชรทองเต็มไปหมดเลย แต่หาครูบาอาจารย์สักองค์หนึ่ง หาครูบาอาจารย์สักองค์หนึ่ง ไม่รู้จะหาที่ไหน เอวัง